

MAJANDUS- AASTA **ARUANNE**

aruandeaasta algus: 01.01.2010

aruandeaasta lõpp: 31.12.2010

nimi: Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit MTÜ

registrikood: 80005069

aadress: Rotermanni 8, 10111 Tallinn

telefon: 664 5077

e-post: info@ngo.ee

veeb: www.ngo.ee

SISUKORD

TEGEVUSARUANNE	3
SISSEJUHATUS: Eesti kodanikuühiskond 2010. aastal	5
KUIDAS EMSL KODANIKUÜHISKONDA TUGEVAMAKS TEEB?	11
EMSL ORGANISATSIOONINA 2010	15
Liikmeskond ja võrgustik	15
Nõukogu ja kontor	15
Rahastamine	16
MIDA EMSL TEGI JA SAAVUTAS 2010. AASTAL?	19
Tegevussuund: väärtused	19
Tegevussuund: võimalused	23
Tegevussuund: oskused	29
KOKKUVÕTE: Kuidas meil läks?	33
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	15
BILANSS	38
TULEMIARUANNE	39
RAHAVOOGUDE ARUANNE	40
NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE	41
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	42
Lisa 1: Arvestuspõhimõtted	42
Lisa 2: Raha	44
Lisa 3: Nõuded ja ettemaksed	44
Lisa 4: Materiaalne põhivara	45
Lisa 5: Võlad ja ettemaksed	45
Lisa 6: Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	46
Lisa 7: Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	47
Lisa 8: Muud tulud	48
Lisa 9: Mitmesugused tegevuskulud	48
Lisa 10: Tööjõukulud	49
Lisa 11: Kasutusrent	49
Lisa 12: Seotud osapooled	49
Lisa 13: Sündmused pärast bilansipäeva	49

TEGEVUS-
ARUANNE

Mõni hea näide?

EMSL-i liikme Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskuse eestvedaja Tuulike Mänd rääkis EMSL-i suvekoolis, kuidas ühenduse juhina õigeid valikuid tehes läbipõlemist vältida. Foto: Siim Männik.

Sissejuhatus:

Eesti kodanikuühiskond 2010. aastal

Tugev kodanikuühiskond, kus inimesed aktiivselt ja arukalt osalevad ühiste asjade arutamises, otsustamises ja elluviimises, tugineb kolmel võrdselt olulisel ja üksteist mõjutaval alustalal. Esiteks peavad selleks ühiskonnas olema kodanikualgatust soosivad väärtused – laialt jagatud arusaam selle vajalikkusest ning soov tegutseda aktiivse kodanikuna. Kui sellised väärtused eksisteerivad, on vaja võimalusi nende realiseerimiseks – tegevuskeskkonda, mis laseb sellist soovi ellu viia, olgu siis organiseeritult vabaühendustena (kas ametlikult registreeritud organisatsioonidena või lõdvemate, sageli ka ajutiste mõttekaaslaste võrgustikena) või soovi korral igaühel üksinda. Kolmandaks on vaja mitmekülgseid oskusi, et selliseid võimalusi hästi ja tulemuslikult kasutada.

Ükski neist kolmest eraldi võetuna ei ole tugevaks kodanikuühiskonnaks piisav, küll aga võib märgata, kuidas ühe paranemine või halvenemine mõjutab ka teisi. Silmapaistvalt hästi tegutsevad organisatsioonid süstivad usku ja huvi kodanikualgatuse vastu ka seni vähem aktiivsetesse, suurem osalus tõstab teema olulisust poliitikute silmis ning on argumendiks vajalike muutuste tegemiseks seadusandluses või avaliku võimu praktikates kodanikualgatuse suunas.

Muutused väärtustes, võimalustes ja oskustes ei toimu üldjuhul kiiresti isegi isiku või väikeste gruppide, saati siis ühiskonna tasandil. 2009. aasta Eesti inimarengu aruanne toob

SOOVITUS

Miks just selline aruanne?

Peame EMSL-is oluliseks ja räägime ka teistele, et aastaaruanne pole vaid formaalne kohustus riigi ees, vaid võimalus organisatsiooni jaoks tutvustada oma sihtrühmadele, partneritele ja teistele huvilistele oma tegevusi, nende tulemusi ja mõju. Anname endale aru, et õpime ka ise alles, kuidas seda hästi teha ning meil on pikk tee minna, et osata välja tuua oma tegevuse mõjusid. Aga me püüame.

Lisaks seaduses nõutavale soovime aastaaruandes jagada kogemusi, mida oleme aasta jooksul saanud ning mõtteid ja soovitusi, millest võiks teistelegi vabaühendustele kasu olla. Et äriregistri elektrooniline esitlusvorm ei lase eriti mugavalt kasutada kujunduselemente, oleme oma kodulehekülje jaoks teinud aruandest täiendatud versiooni, kuhu oleme lisanud fotosid, graafikuid ja küljelugusid. Soovitame nii teha ka teistel ühendustel, et aruanded oleksid sisukamad, huvitavamad ja paremini loetavad.

Tagasiside, küsimused ja soovitused on oodatud e-posti aadressil info@ngo.ee. Samuti anna endast märku, kui tunned, et soovid EMSL-i tegemistele kaasa aidata, olgu siis liikmeks astudes, annetajana või vabatahtlikuna.

ühe olulise järelalusena välja tardumuse ja stagnatsiooni märke paljudes eluvaldkondades¹. Mida sellises olukorras saab ühe aasta puhul välja tuua arenguna kodanikuühiskonnas?

Vabaihenduste tegevuskeskkonna olulisimaks muutuseks loeme mittetulundusühingute aastaaruannete avalikult kättesaadavaks tegemist äriregistris. Siiani sõltus oma aruande avaldamine igast MTÜ-st endast, seadusemuudatus võrdsustas MTÜ-d aga ses osas teiste juriidiliste isikutega. Esimese tulemusena tõi otsus kaasa mõned pigem negatiivsed meedia-kajastused, kus ajakirjanikud vahendasid skandaalsemaid leide aruannetest². Samuti kurtsid mõned organisatsioonid keeruliste aruandlusnõuete üle³, ehkki ainus muutus oli aruandluse elektroonilisele kujule minek.

Pikemas perspektiivis tekkis sellega siiski võimalus saada adekvaatne ülevaade Eestis tegutsevatest kasumitaotluseta organisatsioonidest, nende käsutuses olevatest ressurssidest ja loodavast väärtusest. See loob eeldusi niihästi ühenduste paremaks koostööks avaliku võimuga (olgu siis kaasamise, rahastamise või avalike teenuste delegeerimise osas, kus kõigis on üheks probleemiks korraliku info puudumine tegijatest) kui ka äri sektori ja üksikisikutega (nii annetamise kui ka vabatahtliku töö kohta käivad otsused saavad sel juhul tugineda võrdlevale analüüsile). Põhjendatud on aga ka küsimus, kas ühesugused aruandlusnõuded kõigile on õige või võib see hakata pärssima väiksemate ja vähem suutlike tegevust ning seega takistada kodanikuaktiivsust. Hea näitena võib siin tuua aasta lõpus vastu võetud muudatused sihtasutuste seaduses, millega kaotati senine üldine auditeerimiskohustus käibe ja varata sihtasutustele⁴.

Teiseks oluliseks sammuks 2010. aastal avaliku võimu ja kodanikualgatuse suhetes oli kodanikuühiskonna arengukava koostamine aastateks 2011-14, mille valitsus kinnitas veebruaris 2011⁵. Arengukava paneb paika tegevused, mida valitsusasutused neil aastatel ette võtavad kodanikuühiskonna tugevdamiseks. Kava koosneb viiest teemast: kodanikuharidus, ühenduste tegutsemisvõimekus ja elujõulisus, vabaihendid kui partnerid avalike teenuste osutamisel, kaasamine, ning heategevus ja filantroopia; samuti kuulub arengukava juurde rakendusplaan koos tegevuste, vastutajate ja maksumustega. Ka selle otsuse mõju hakkab avalduma pigem järgmistel aastatel, küll aga andis enam kui pool aastat kestnud kaasamisprotsess võimaluse ja põhjuse sadadele inimestele nii avalikust, kolmandast kui ka äri sektorist neile teemadele süvendatult mõelda.

Vahetute koostöövõimaluste osas avaliku võimu ja kodanikualgatuse vahel oli areng pigem vähene. Poliitikauuringute keskuse Praxis ja Balti Uuringute Instituudi valminud analüüs kaasamispraktikatest valitsusasutustes⁶ tõdes, et kuigi valitsusasutuste ja huvirühmade arusaamad kaasamise eesmärkidest on lähenenud, on probleemideks ühtsete aluste puudumine ministriumides, mistõttu sõltub kaasamine paljuskki konkreetsete ametnike otsustest ja oskustest. Kui konsulteerimine kulgeb suhteliselt ladusalt, siis enim probleeme on kaasamises alguse ja lõpuga ehk eesmärkide seadmise ning tagasiside andmise ja tulemuste hindamisega. Edukamt käib kaasamine siis, kui osapoolte vahel toimib pidev suhtlemine. Vabaihendid näevad peamise takistusena kaasamise formaalsust, kus valikud on ministriumisiselt juba tehtud, ametnikud aga huvirühmade passiivsust ning vähest suutlikkust näha oma huvide kõrval n-ö suurt pilti.

Riigikontroll analüüsis kohalike omavalitsuste suutlikkust toetuste andmisel vabaihendustele⁷, mis suures osas tõi välja samu probleeme, mis kahe aasta tagune uuring riigieelar-

1 http://www.kogu.ee/public/eia2009/EIA_kokkuvote09.pdf

2 Nt Sulev Vedler "MTÜde räpased saladused", Eesti Ekspress, 22. juuli 2010 <http://www.ekspress.ee/news/paevauudised/eestiudised/mtude-rapased-saladused.d?id=32237875>

3 Nt Endel Eero "Kas surmaotsus väikestele ja vaestele mittetulundusühingutele?", Videvik, 26. august 2010

4 <https://www.riigiteataja.ee/akt/834163>

5 <http://www.siseministeerium.ee/kodar/>

6 SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, MTÜ Balti Uuringute Instituut "Valitsusasutuste kaasamispraktikate analüüs", oktoober 2010, saadaval nt <http://www.ngo.ee/uuringud>

7 Riigikontrolli aruanne Riigikogule "Kodanikuühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöötuste andmine

veliste toetuste eraldamise kohta⁸: toetuste maksmise eesmärgid ja prioriteetidid ning nende kasutamise kontrollimise põhimõtted ei ole läbi mõeldud ning toimivad pigem tava, sisetunde või mitteformaalsete kokkulepete alusel, hägune on piir ühenduse toetamise ja talle avaliku teenuse delegerimise vahel. Seega on keeruline ka hinnata toetuste andmise tulemuslikkust. Kuigi valitsus kiitis juba 2009. aasta kevadel heaks ühenduste riigieelarvelise rahastamise korraldamise kontseptsiooni⁹, ei ole selle rakendamiseks samme astutud.

Millist mõju avaldasid jätkunud eelarvekärped vabaühenduste rahastamisele ja avalike teenuste delegerimisele olgu riigi või kohalikul tasandil, on täpsete andmete puudumisel raske öelda. Tallinna Ülikooli uuringu kohaselt on 2009. aastal võrreldes aasta varasemaga märkinud umbes pooled ühendustest, et nende tulud on jäänud samaks ja umbes kolmandik, et need on vähenenud¹⁰. Regionaalminister Siim Kiisleri hinnangul on majanduslangus andnud tagasilöögi ka avalike teenuste delegerimisele, sest eelarvete vähenemise tingimustes kaldusid omavalitsused kärpeid tegema pigem delegeritud tegevuste arvelt¹¹.

Ka kodanikuaktiivsust ja -algatust soodustavate väärtuste muutumise osas on keeruline välja tuua arengut 2010. aastal, sest puuduvad värskemaid uuringud. Mõne aasta tagustel elanikkonna küsitlustele tuginevatel andmetel osaleb vabaühenduste tegevuses liikmetena umbes kolmandik¹² ning vabatahtlikus tegevuses umbes pool eestimaalastest¹³. Juba traditsiooniks saanud Teeme ära! talgupäev mai alguses tõi 2010. aastal kokku üle 30 000 inimese, kes osalesid erinevatel heakorra- või muudel talgutel. Tunnetuslikult on kodanikualgatusid käsitlevad teemad üha enam ja üldiselt ka asjatundlikumalt kajastatud meedias ning ühiskondlikes aruteludes. Seda näitab ka vabaühendusi puudutavate valimislubaduste suurem hulk erakondade programmides 2011. aasta Riigikogu valimisteks.

Jätkub aktiivne uute MTÜ-de loomine, keda aastast registreeritakse umbes paar tuhat. Seda ei saa siiski võtta ilmtingimata märgina kodanikuaktiivsuse kasvust, sest põhjusi, miks MTÜ asutatakse, võib olla väga erinevaid. Uued organisatsioonid kipuvad olema väikese liikmeskonnaga, mis on kaasa toonud organisatsioonide keskmise liikmearvu vähenemise: kui viis aastat tagasi oli MTÜ-de liikmeskonna mediaaniks 31, siis 2009. aastal ainult 20 liiget¹⁴. Kolmandikus MTÜ-des on kuni kümme ning kolmandikus 11-30 liiget, üle 50 liikme on igas viiendas organisatsioonis (viis aastat tagasi 28%). Varasemaga võrreldes on väiksem ka organisatsiooni hinnangul aktiivsete liikmete arv: kui 2004/05 oli keskmine aktiivsete arv 18, nüüd 8. Siin on langus suhteliselt veel suurem kui liikmete arvu üldine vähenemine. See suurendab veelgi Eesti ühendustes niigi tavalist juhikesksust, kus organisatsiooni käekäik sõltub eestvedajast, kelle väsidest satub kahtluse alla kogu ühenduse jätkamine.

Uute organisatsioonide aktiivse asutamise kõrval on näha ka seda, et Eesti kasumitaotluseta ühendused ei kipu olema väga pikaajalised: umbes pooled küsitlusele vastanud organisatsioonidest on asutatud nelja viimase aasta jooksul ning 2/3 viimase kümne aasta jooksul. See on tähtis, sest eriti MTÜ-de (vähem sihtasutuste) puhul kaldub vanus olema see, mis võimaldab küllalt kindlalt ennustada ka tema teisi näitajaid ning suutlikkust. Noorematel

valla- ja linnaeelarvest. Kas toetuste maksmine on läbipaistev?" veebruar 2010, saadaval nt <http://www.ngo.ee/uuringud>

8 SA Poliitikauuringute Keskus Praxis ja TLÜ Kodanikeühiskonna uurimis- ja arenduskeskus, "Kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise analüüs", 2008, saadaval nt <http://www.ngo.ee/uuringud>

9 http://www.siseministerium.ee/public/Rahkon_260309.pdf

10 Tallinna Ülikool, kodanikeühiskonna uurimis- ja arenduskeskus "Kodanikualgatuse institutsionaliseerumine Eestis 2009/2010", 2010, saadaval nt <http://www.ngo.ee/uuringud>

11 Daniel Vaarik "Regionaalminister Siim Kiisler: kolm soovitus kaasaatavatele", ajakiri Hea Kodanik 1/2011, saadaval <http://www.ngo.ee/heakodanik>.

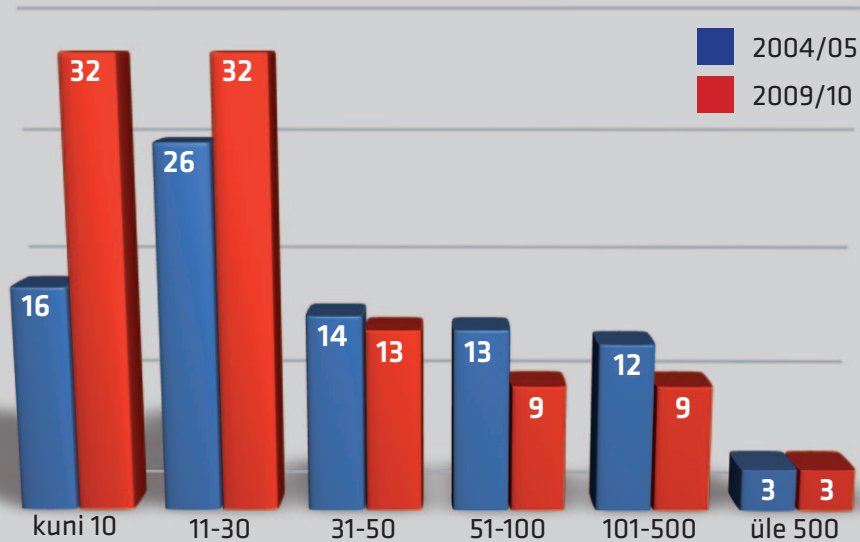
12 Krista Hinno, Mikko Lagerspetz, Tanel Vallimäe "Kolmas sektor arvupeegli", 2008, Tallinna Ülikooli rahvusvaheliste ja sotsiaaluuringute instituudi kodanikeühiskonna uurimis- ja arenduskeskus, saadaval nt <http://www.ngo.ee/uuringud>

13 AS Emor, Poliitikauuringute Keskus Praxis jt "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis", 2008, saadaval nt <http://www.ngo.ee/uuringud>

14 Need ja järgnevad andmed sissejuhatuses lõpuni: Tallinna Ülikool, kodanikeühiskonna uurimis- ja arenduskeskus "Kodanikualgatuse institutsionaliseerumine Eestis 2009/2010", 2010, saadaval nt <http://www.ngo.ee/uuringud>

ühendustel on tavaliselt vähem ressursse, vähem koostöosuhteid nii kolmandas sektoris kui ka väljaspool seda, vähem teadmisi võimalikest tugistruktuuridest jne. Noorematel ja väiksematel ühendustel on ka vähem rahastusallikaid (umbes pooltel Eesti ühendustest on kuni kaks rahastusallikat), seega on suurem oht, et ühe allika kadumine võib tähendada ka organisatsiooni hääbumist.

MTÜ-de liikmeskond 2004/05 ja 2009/10

MTÜ-de jaotus liikmete arvu järgi 2004/05 ja 2009/10. Uusi MTÜ-sid tekib Eestis kiiremini kui suureneb neis osalevate inimeste arv, seega on ühendused liikmete arvult väiksemad. Allikas: "Kodanikualgatuse institutsionaliseerumine Eestis 2009/10".

Parema märgina on kasvanud vabatahtlike kaasamine, millist kogemust omab 2/3 organisatsioonidest. Siiski ei kaasata vabatahtlikke reeglina regulaarselt, vaid peamiselt abitööjõuna ürituste korraldamisel, oluliselt vähem ekspertidena ja igapäevategevustes, kuigi ka selliseid näiteid on viimastel aastatel oluliselt juurde tulnud ning näiteks mitmetel äriorganisatsioonidel on taoline abi ühendustele põhjalikult läbi mõeldud ja rakendatud¹⁵.

Teiseks heaks märgiks on ühenduste hoogustunud võrgustumine. Kohalikul tasandil osalevad koostöövõrgustikes juba pooled, üle-eestilisel üle kolmandiku ning rahvusvaheliselt 13% Tallinna Ülikooli uuringus vastanud ühendustest. Koostöosuhteid ühelgi tasandil pole umbes kolmandikul. Koostöö kaldub olema pigem mitteformaalne, näiteks kuulumine katusorganisatsioonidesse ei ole aastate jooksul suurenenud, kuigi kuulujate rahulolu oma "katuse" tegevusega on kaunis kõrge. Tihedam võrgustumine näitab jõudmist küpsemasse arengustaadiumisse – teisi organisatsioone tajutakse vähem konkurentidena ning saadakse aru, et üksteist toetades saavutatakse eesmärgid paremini, samuti viitab see ühenduste suuremale nähtavusele. Järgmiseid samme ühenduste tugevnemisel võiks olla sarnaste organisatsioonide ühinemine.

Samas on vähenenud koostöösidemete hulk väljaspool kolmandat sektorit, mis on ilmselt seletatav uute organisatsioonide kiire pealekasvuga, kel selliseid sidemeid ja ka suutlikkust nende haldamiseks vähem. Peamised koostööpartnerid on ühendustele kohalikud

¹⁵ Maris Ojamuru, Liisa Past, Häli Õigus, Anna Gramberg ja Riina Varts "Vabatahtlikkus ja kasu", ajakiri Hea Kodanik nr. 2/2011, saadaval <http://www.ngo.ee/heakodanik>.

omavalitsused, sealt edasi äri sektor, valitsusasutused, haridusasutused ja meedia. Väga vähe tehakse koostööd erakondadega. Peamiseks koostöövormiks on ühisprojektide ja -tegevuste läbiviimine, sealt edasi rahaline toetus, ühiste seisukohtade kujundamine, tarbeline toetus tegevuste läbiviimiseks, info, konsultatsiooni ja ekspertiisi andmine ja saamine, uute valdkondlike algatuste väljatöötamine ning tasustatavate teenuste osutamine või tellimine.

Seega tundub kolmanda sektori areng Eestis kulgevat mõneti vastuoluliselt. Suuri ja kiireid muutuseid ei toimu, mis justkui viitab teatud küpsusele. Üldiselt on paigas ja hästi toimimas ühenduste õiguslik tegevuskeskkond ning tugistruktuurid, mis vajavad pigem lihvimist ja parandamist kui põhjalikku reformi. Väiksem osa vabaühendustest on oma tegevustes üha silmapaistvamad ja professionaalsemad, haarates kaasa teisi inimesi ja organisatsioone ning kujundades teadlikkust kodanikualgatusel ja selle populaarsust, mis näib olevat pidevalt tõusuteel. Samas üha suurem osa tegutsevatest ühendustest on noored, vähese tegutsemiskogemusega ja väikese liikmeskonnaga, hõivatud pigem oma organisatsiooni ülesehitamise ja tegutsemiseks vajalike vahendite otsimisega kui näiteks küsimustega, kuidas paremini ja mõjukamalt ühiskonda teenida.

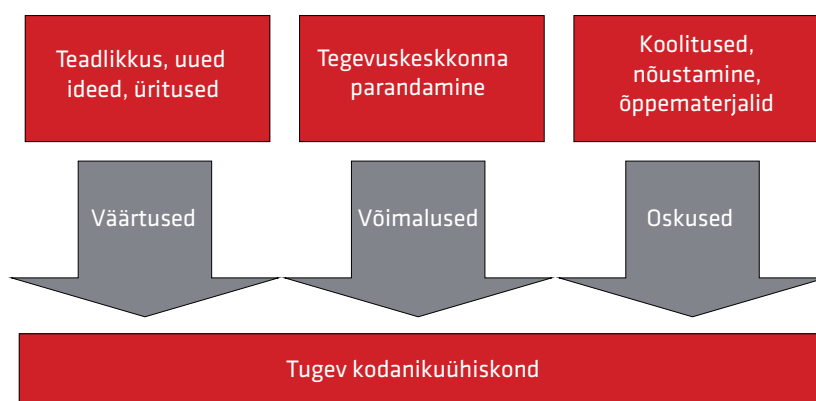
Elina Kivinukk veab EMSL-i koolitustegevusi ning korraldas ka esmakordselt ette võetud töövarjupäeva "Pooltevahetus", kus vabaühenduste ja avaliku sektori esindajad said koos veedetud tööpäeva jooksul teineteist paremini tundma õppida. Foto: Siim Männik

Kuidas EMSL kodanikuühiskonda tugevamaks teeb?

Seades oma peamiseks eesmärgiks kodanikuühiskonna tugevdamise Eestis, keskendub EMSL organiseerunud kodanikualgatusele: vabaihendustele ja nende võrgustikele. Oma toetatavat rolli vabaihendustele ja vajadust EMSL-i järele näeme kolmes tegevussuunas, tegutsedes selle nimel, et:

- ühiskonnas suureneks teadlikkus vabaihenduste rollist ja nende tegevuse mõjust, soov ühendustes osaleda ja neid toetada
- ühendustel oleks kättesaadav informatsioon ja teised ressursid, mis on vajalikud nende eesmärkide saavutamiseks, seda eelkõige suhetes avaliku võimuga
- Eesti vabaihendid oleksid hästi juhitud ja tulemuslikud ning ühenduste partneritel oleks vajalikud oskused tulemuslikuks koostööks.

EMSL-i tegevusmudel

Täpsemate tegevuste valikus nende suundade all püüame lähtuda põhimõttest, et EMSL-i ülesanne on pigem võimustada teisi vabaihendusi ning iseennast seejuures vaid niipalju, kui on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks. On selge, et tugevaks kodanikuühiskonnaks ei ole vaja üht tugevat EMSL-it, vaid palju silmapaistvalt hästi tegutsevaid organisatsioone ning seda lisaks vabaihendustele ka äri- ja avalikus sektoris.

Praktikas tähendab see tegevuste otsustamisel küsimusi nagu: kas mõni teine vabaihendus juba teeb sarnaseid asju hästi või võiks teha meist paremini ning me võiksim pigem tegutseda koos nendega või neid muul moel toetada? Kui teisi tegijaid pole, ent tegevus tundub

vajalik, tuleb otsustada, kas meil on selle jaoks vajalikud teadmised-oskused, aeg ja raha, aga ka huvi.

Nõnda ei tegele EMSL valdkondlike küsimustega nagu keskkond, rahvatervis, kultuur, haridus jms, olgugi neil selge mõju kodanikuühiskonnale, sest nende eestvedamiseks toimivad hästi valdkondlikud katus- või liikmesorganisatsioonid. Seega on oluliseks kriteeriumiks EMSL-i teemade valimisel, et see puudutaks vabaühendusi sõltumata nende tegevusvaldkonnast. Ent ka siin on teemasid, mille jaoks on omad tugevad eestvedajad teiste organisatsioonide näol nagu Heateo Sihtasutus sotsiaalse ettevõtluse, Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus vabatahtliku tegevuse alal jt. Kaasamise ja avalike teenuste delegeerimise alal on viimastel aastatel mõjukalt poliitikasoovituste koostaja ning koolitajana tegutsenud poliitikauuringute keskus Praxis, mis tähendab ka meile vajadust läbi mõelda, kus on nende teemade puhul EMSL-i tugevused ning vajadus meie järele.

KOGEMUS

Koostöö või konkurents?

Kui EMSL-i tegevuste puhul püüame jälgida, et me ei hakkaks takistama teisi vabaühendusi, võttes endale ülesandeid, mida nemad juba teevad või võiksid teha meist paremini, siis teiselt poolt puutume selle teemaga kohati kokku riigiasutustega suheldes.

Näiteks meie portaal www.ngo.ee on seni toiminud peamise veebikeskkonnana, kust saab nii eesti kui ka vene keeles nõu ühenduse asutamise, registreerimise, raamatupidamise, maksude, aruandluse ja kõige muu sellise kohta. 2010. aastal hakkasime ette valmistama nõustamiskeskuse uuendamist, loomaks sinna uusi funktsioone nagu foorum, kasutajalt kasutajale nõuanded jms. Samal ajal hakkas sarnast nõustamiskeskonda ehitama ka EAS, kes koordineerib maakondlike arenduskeskuste (MAK) tööd. Tegime küll ettepaneku, et konkureeriva keskkonna loomise asemel võiksid ka MAK-ide nõustajad pigem täiendada meie lehel olevaid materjale, kuid EAS sellega ei nõustunud. Nii arendati paralleelselt sama ministeeriumi haldusalas maksumaksja rahaga kaht sama eesmärgiga portaali.

Sarnane kogemus on EAS-iga nende mentor- ja EMSL-i ühenduse arenguprogrammi osas. Kohtudes EAS-iga ning jagades oma kogemusi ja tutvustades oma plaane eesmärgiga, et EAS võiks oma programmi tegemise asemel toetada meie oma, on tulemuseks vaid, et nad rakendavad meie ideid oma programmis. Ehkki ühegi tegevuse puhul pole esmatähtis tegija, vaid tulemus, usume siiski, et rohkem aitab kodanikuühiskonna tugevnemisele kaasa võimekate tegijate toetamine, mitte tegevuste enda alla koondamine.

Eesti ainsa kodanikuühiskonna teemadele pühendatud ajakirja Hea Kodanik toimetajaks sai 2010. aastal Mari Kodres. Foto: Alari Rammo

A man with short brown hair, wearing a light blue short-sleeved button-down shirt and dark shorts, is crouching on a sandy beach. He is looking through the viewfinder of a black Canon DSLR camera with a large telephoto lens. He is barefoot. The background is a sandy beach with some dry twigs and leaves scattered around.

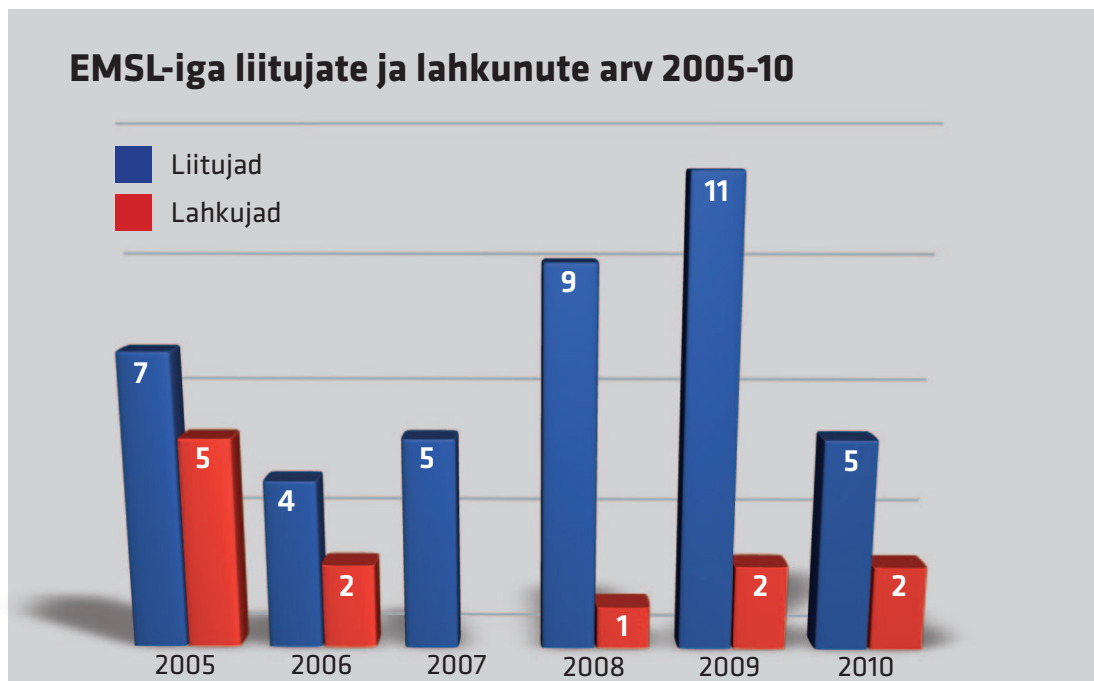
Aasta varem EMSL-it ajutise assistendina aidanud Martin Meitern liitus 2010. aastal meie tiimiga, hakates hoolt kandma selle eest, et liikmetel oleks EMSL-is hea olla. Pilt on tehtud nõukogu ja kontori igasuvisel nõupidamisel Käsmus. Foto: Alari Rammo

EMSL organisatsioonina 2010

Liikmeskond ja võrgustik

EMSL-i liikmeskond kasvas aasta lõpuks 111 organisatsioonile. Liitusid Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefond, Avatud Maakaardi Selts, Convictus Eesti, Linnalabor ning ETNA Eestimaal. Tegevuse lõpetas Võsu Arengu Selts ning välja astus Ida-Virumaa Külade Esindus, kes on meie liikme Kodukandi liige. Liikmete juurdekasv oli väiksem kui aasta varem, osalt ilmselt ka selle tõttu, et pöörasime ise vähem tähelepanu potentsiaalsete liikmete otsimisele ja kutsumisele. Liikmete arvu ei loe me otseselt EMSL-i tugevuse näitajaks, seda enam, et eesmärgilt oleme avalikes, mitte kitsalt liikmete huvides tegutsev vabaiühendus. Oma liikmeks ootame organisatsioone, kes jagavad meiega sarnaseid väärtuseid ja tahavad töötada koos meiega kodanikuühiskonna tugevdamise nimel. 2010. aastal täpsustasime ka kriteeriumeid, millest lähtudes nõukogu uusi liikmeid vastu võtab, need on kirjas www.ngo.ee/emsl/liitu.

Küll aga on kõigile soovijatele avatud EMSL-i võrgustik – selle moodustavad organisatsioonid ja inimesed, kes osalevad meie ettevõtmistes, saavad meilt infot ja räägivad kaasa meie seisukohtade kujundamises, kui neil selleks huvi. Võrgustikuga liitumiseks ei pea täitma avaldust, sellega ei kaasne liikmemaksu ega muid kohustusi, aga samas ka mitte näiteks hääleõigust üldkoosolekul ega võimalust kandideerida EMSLi nõukokku. Meie võrgustiku suurus on umbes 4000 organisatsiooni, neist umbes viiendik venekeelsed.

Nõukogu ja kontor

EMSL-i nõukogus lõppes 2010. aastal nelja liikme, Barbi Pilvre, Daniel Vaariku, Kristina Männi ja Lagle Pareki ametiaeg. Peale Lagle Pareki kandideerisid ülejäänud ka uueks kolmeaastaseks perioodiks ning valiti nõukogusse tagasi maikuus toimunud üldkoosolekul. Varasemast jätkasid tööd nõukogus Aare Hörn, Allar Jõks, Eimar Veldre, Maarja Mändmaa, Mall Hellam ja Rainer Nõlvak.

EMSL-i töötajatest jätkasid 2010. aastal Alari Rammo (teave ja poliitika), Anna Laido (poliitika, alates kevadest lapsepuhkusel), Elina Kivinukk (koolitus), Geroli Peedu (avalikud teenused), Tatjana Lavrova (venekeelsed vabaühendused) ja Urmo Kübar (juhataja), varem kohalike valimiste manifesti projekti assistendina töötanud Martin Meitern asus tööle liikmetegevustega.

Uute töötajatena lisandusid Viljo Vabrit (Tallinna vabaühenduste võrgustik) ja Anneli Duarte (vabaühenduste rahastamine, töötas jaanuarist novembrini).

Ajakirja Hea Kodanik toimetajaks sai Mari Kodres.

Kristina Mänd vedas juunis lõppenud vabaühenduste arenguprogrammi, Eva Truuverk "Teeme ära!" talgupäeva korraldamist, venekeelsetele kodanikuaktivistidele mõeldud "Liidrikooli" projektijuhina lisandus aasta lõpus Reet Laja. Erinevate projektide juures töötasid EMSL-is veel Heidi Hanso, Kristiina Kerge, Irmelin Nõu ja Kersti Käbin ("Teeme ära!" talgupäev), Veiko Lember ja Katrin Rohtla (avalike teenuste projekt "Seitse ühe hoobiga"). Raamatupidamisteenust pakkus Janek Keskküla ning kontori puhtuse eest hoolitses Valentina Jantšarina. *Pro bono* partneritena aitasid õigusküsimustes Hedman Partners ning audiitorina Ernst & Young Baltic AS, samuti kokku kümned vabatahtlikud ühenduste arenguprogrammi partneritena ja EMSLi koolituste korraldamisel.

Rahastamine

EMSL-i bilansimaht oli 31.12.2010 seisuga 2,5 miljonit krooni ja aasta tuludeks jäi 5,4 miljonit (2009. aastal 5,7 miljonit). Aruandeaasta tulem oli 346 746 krooni (2009. aastal korrigeerituna 175 149 kr). 2010. aastal laekus järgmisel perioodil kasutamiseks raha 1,13 miljonit krooni ning ette tehti kulutusi 542 000 krooni eest, mille rahastajad katavad tagantjärele 2011. aastal. Materiaalset põhivara soetati 38 000 krooni eest. Tööjõukuludeks kujunes sarnaselt varasema aastaga 1,3 miljonit krooni, tegevjuhtkonna tasudeks kulus samuti taas 252 000 krooni.

Valdav osa tuludest oli seotud sihtotstarbega, ligi 0,4 miljonit peamiselt põhikirjaliste eesmärkide täitmisega seotud omatulusid ning liikmemakse. Rahastajate lõikes moodustasid tuluallikatest eri fondid 71,8%, valitsusasutused 18,1% ning omatulud ja eraannetused 10,1%. Eri teid pidi pärines eri riikide maksumaksja rahast ca 3/4 tuludest.

EMSL-i tegevusi rahastasid 2010. aastal (tähestiku järjekorras): Avatud Eesti Fond, Balti-Ameerika Partnerlusprogramm, Briti Nõukogu, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Kultuuriministeerium, Norra/EMP finantsmehhanismide Vabaühenduste Fond, Riigikantselei, Siseministeerium (regionaalministri valitsemisalast), Tarkade otsuste fond (Riigikantselei), ja mitmed eraannetajad (Jüri-Ott Salm, Swedbank, U.S Securities Holding, Ben Energy ja Helle Randam Trust ning Edith Randam-Rogers Trust). Tänud kõigile!

2010. aastal püüdsime hoogu anda uutele võrgustikele, mis tulevikus võiksid toimida juba ilma EMSL-i osaluseta. Tallinnas seni puudunud vabähenduste võrgustikku kodus eestvedajana Viljo Vabrit. Foto: Egert Kamenik

Kodanikuühiskonna aasta tegijaid käisid teiste hulgas tunnustamistseremoonial üle vaatamas EMSL-i nõukogu liikmed Eimar Veldre ja Lagle Parek ning KÜSK-i juhataja Agu Laius. Foto: Karl-Kristjan Nigesen

Mida EMSL tegi ja saavutas 2010. aastal?

Tegevussuund: väärtused

Eesmärk 1:

korraldame üritusi, millega edendame siinset kodanikuühiskonna-alast mõtet ning tutvustame ja tunnustame vabäühenduste parimaid praktikaid

Traditsiooniliselt valisime aasta tegijaid, tunnustamaks ja tänamaks inimesi ning organisatsioone, kes kodanikuühiskonna arengule kaasa aidanud. 9. veebruaril Toompea lossis toimunud tänuüritusel sai seekordse tiitli vabäühendustest Pärnu Vabahariduskeskusele, kes avas kohalike valimiste eel bussiliini, kus sõitjad said ka uusi teadmisi valimissüsteemist, hääletamisest ja kandideerimisest. Äriühendustest valiti 2009. aasta tegijaks mitmeid ühendusi tasuta trükiteenuse, aga ka raha, ruumide ja nõuga toetanud Uniprint, avaliku võimu esindajatest kaasamise hea tava ellurakendamise eestvedaja Hille Hinsberg Riigikantseleist. Aasta missiooniinimeseks valiti liikumise “Ei politseiriigile!” üks eestvedajatest ning ka teistel ühiskonda puudutavatel teemadel aktiivselt sõna võttev Oudekki Loone; aasta teoks vabäühenduste aktiivsus kohalike valimiste eel. Loe lähemalt www.ngo.ee/tegijad.

“Teeme ära!” talgupäeva korraldamisel pakkus EMSL tuge projekti administreerimisega, vastutades lepingute, raamatupidamise ja aruandluse eest. Talgupäev toimus 1. mail ning erinevalt kahest eelmisest aastast ärgitati seekord eestvedajaid ühtse üle-eestilise teema asemel korraldama talguid lähtudes kohalikest vajadustest. Korraldati üle 1100 talgu, millest võttis osa enam kui 31 000 inimest. Järgnevatel aastatel hakkab talgute korraldamise eest vastutama Eestimaa Looduse Fond ning EMSL-i roll taandub korraldusmeeskonnas osalemisele.

Eesmärk 2:

algatame ja osaleme avalikes diskussioonides kodanikuühiskonna teemal ning vahendame avalikkusele kodanikuühiskonna-alast informatsiooni

Meediasuhtlus ja avalikud esinemised jätkusid samamoodi nagu eelmistel aastatel. Uusi teemasid me omalt poolt ei tõstatanud, küll aga kommenteerisime mitmeid, olgu siis ajakirjanike või omal algatusel. Selliste teemade hulka kuulusid näiteks ühenduste rahastamine ja kaasamine, aastaaruannete avalikuks muutumisega kaasnenud, alaealiste õigus kuuluda MTÜ-desse, majanduskriisi mõju vabäühendustele, Reformierakonna idee ühendada erinevate esinduskogude valimisi, “kolmandale sektorile” paremat terminit otsinud presidendi sõnavõistlus ja palju muud, samuti kajastas meedia kevadel Riigikogus toimunud kodanikuühiskonna arengu arutelu, aasta tegijate valimist, Tallinna ühenduste võrgustiku tegevusi jms.

Kui meedia eksib

Kindlasti on mis tahes valdkonna inimesed vihastanud, kui meedia nende teemast asjatundmatult räägib – mitte isegi et faktid oleks valed, aga nende esitlemise või tõlgendamise viis on vildakas. “Ajakirjanikke tuleb meie teemadest rohkem koolitada,” on üks tavalisi järeldusi kõikvõimalikel valdkondlikel strateegia-aruteludel. Selge aga, et niisuguste koolitustega ei jõua kaugeltki kõigini ning ega ka ajakirjanike huvi ole teab mis suur.

Üks viis, mis meie kogemuses toimib ja mida ka ajakirjanikud hindavad, on see, kui niisuguse loo ilmudes kirjutada autorile ning liigselt süüdistamata selgitada, milles ta mööda on pannud. Nagu iga asi, mida vabaühendused ette võtavad, ei pruugi õnnestuda, ei ole ju ka ajakirjaniku vigade taga tavaliselt pahatahtlikkus, vaid kiirustamine, vähesed teadmised, ennatlikud järeldused vms. Mõnikord võidakse selline kiri ka vastulausena ära trükkida, olulisem on aga ehk see, et ajakirjanik näeb, et su organisatsioonis on normaalsed ja asjatundlikud inimesed, kellega ta ka edaspidi niisuguste teemade puhul juba enne kirjutamist aru pidada võiks.

Eesmärk 3:

loome avalikkusele kergesti kasutatava vabaühenduste andmebaasi, suurendamaks kolmanda sektori läbipaistvust ja võimaldamaks analüüsida ühenduste tegevuse tulemusi

Aasta jooksul valmistasime ette ühenduste koostöökeskkonna uuenevas www.ngo.ee portaalil, mis saaks seda eesmärki täita. Siiski ei andnud aasta jooksul tulemusi läbirääkimised Justiitsministeeriumiga, et vabaühenduste kohta kogutavad andmed (sh aastaaruanded) avalikkusele, sealhulgas meile tasuta kättesaadavaks tehtaks. Näeme, et see võiks toimuda emmal-kummal moel: kas registri kasutajasõbralikkuse suurendamise kaudu või siis andmete andmisel meie koostöökeskkonda. Ministeeriumi vastuseis on seni jäänud meile ka küllalt põhjendamatuks, mis muudab raskemaks nende võimalike kartustele lahenduse otsimise. Aasta lõpus sai sellest üks ettepanek vabaühenduste manifesti, mis leidis 2011. aastal ka koha valitsuse tegevusprogrammis, paraku alles tähtajaga 2013. aastal.

Eesmärk 4:

osaleme kodanikuhariduslike projektide väljatöötamises ja elluviimises.

Üldhariduskoolide õpetajatele koostasime juhendmaterjali kodanikuühiskonna teema käsitlemiseks ühiskonnaõpetuse tundides põhikooliealistele lastele. Tartu Ülikooli riigiteaduste osakonnaga valmistasime ette vabaühenduste-teemalise kursuse, mis toimus sügissemestril ja mille raames andis neli loengut ka Urmo Kübar. Kursust võttis lõpuks küll ainult 15 tudengit, kuid osakond pidas seda piisavaks, et kursusega jätkata. Ka olid osalenute hinnangud kursusele positiivsed (üldhinne viiepallisüsteemis 4,6, samas kui ülikooli keskmine oli 3,9), eelkõige toodi esile lektorite asjatundlikkust ning teema huvitavat ja kaasavat esitamist. Lisaks pidasime aasta jooksul mõned ettekanded koolides erinevatel kodanikuühiskonnaga seotud teemadel.

Uue tegevusena viisime kodanikupäeval, 26. novembril läbi töövarjuprojekti “Pooltevahetus”, kus kutsusime vabaühendusi ja avaliku sektori töötajaid üht tööpäeva partnerorganisatsioonis veetma. Lähtusime eeldusest, et kui töövarjupäev on Eestis seni seondunud peamiselt kooliõpilastega, siis kogemustega praktikul on sellest võimalik rohkem kasu saada, tutvudes teise organisatsiooni tegevuste, inimeste, võimaluste ja vajadustega. Esimesel aastal

soovisime eelkõige proovida, kas selline lähenemine töötab, ning saada kogemusi järgmisteks kordadeks, seetõttu hoidsime ka osalejate arvu väiksemana – neid oli lõpuks 33, tuntumatest nimedest regionaalminister Siim Kiisler (oli töövarjuks EMSL-is) ja Riigikogu aseesimees Keit Pentus (Terve Eesti Sihtasutuses). Tagasiside oli positiivne: pea kõik meile vastanutest lugesid kogemust väga kasulikuks, mõne erandiga leiti, et saadi nõu ja ideid, kuidas olla parem kaasaja või kaasatav, ning peaaegu kõik ütlesid, et sooviksid osaleda ka järgmisel aastal ja soovitada seda võimalust teistele. Projektist saab lähemalt lugeda www.ngo.ee/pooltevahetus.

Osalejate muljeid “Pooltevahetusest”

KOGEMUS

- Oma tegevusi tutvustades ja päevale tagantjärele otsa vaadates tuleb meelde enda töö vajalikkus või väiksed detailid, mida iga päev teed, kuid millele enam tähelepanu ei oska pöörata. Töövarjule asju seletades tuli välja mitmeid uusi võimalusi.
- Pooltevahetus on hea ettekäanne oma peamist kriitikaobjekti paremini tundma õppida, ühiseid huve kaardistada ning selle põhjal koostöö poole liikuda.
- Niisugust töövarjupäeva võiks võtta pikaajalise investeeringuna – luua või tugevdada suhteid oma partneriga, ilma et sul oleks vaja kohe talt midagi vastu saada. Sellele pööratakse mu meelest tööalastes suhetes vähe tähelepanu: kohtumisi, et “lihtsalt” rääkida peetakse ehk kalli aja raiskamiseks ja ega sellega liiale peakski minema, ent aeg-ajalt on seda mõistlik ette võtta. Täitsa võimalik, et just tänu sellistele kohtumistele läheb hiljem ka nii mõnigi töökoosolek või läbirääkimiste-kohtumine kiiremini ja vähema närvikuluga.
- Me teame oma töövarjuga teineteist juba kaheksa aastat, praegustes ametites oleme koos töötanud kolm aastat, aga oli mitmeid asju, millest me rääkisime töövarjupäeva jooksul esimest korda.
- Projekti kasulikkus seisnes eelkõige vastastikuse suhtlemise ja arusaamise avardamises. Pealegi toimus see õhkkonnas, mis erines tavapärasest suhtlemisest partneritega mingil kindlal teemal. Pigem oli see lihtsalt suhtlus ja järelemõtlemine sellest, miks ja mida ma teen.

Allikas: “Pooltevahetuses” osalenute tagasisideküsitlus

Eesmärk 5:

tegutseme ise eeskujuliku ja vastutava vabaühendusena, olles kaasav, hooliv ja abivalmis organisatsioon ning hinnates oma tulemusi läbi ühiskondliku, majandusliku ja keskkondliku mõju.

Taasloime liikmetegevuste eest vastutava töökoha, kus asus tööle Martin Meitern. Alates suvest toimuvad taas regulaarsed liikmekülastused, mille käigus kogume liikmetelt tagasisidet EMSL-i tegevustele. Näeme, et need kohtumised toimivad ka hea infokanalina – kuigi kõigest toimuvast anname pidevalt ülevaateid ka oma e-uudiskirjade, kodulehe ja ajakirja Hea Kodanik kaudu, jõuab näost-näku räägitud info paremini kohale ja äratav ka liikmetes rohkem huvi EMSL-i tegevustes osaleda. Samuti saame sel moel ise rohkem teada liikmete ootustest meile ja nende huvitavamatest tegevustest.

Aasta lõpust käivitasime ka regulaarsed liikmeklubid – kohtumisõhtud, kus liikmed saavad omavahel jagada oma häid praktikaid ning muud olulist infot. Igas liikmeklubis tutvustame ka üht esitlus- või arutelumeetodit, näiteks novembris toimunud esimesel klubiõhtul rääkis Eestimaa Looduse Fond oma kogemustest enda väljapaistvuse suurendamiseks, kasutades selleks pecha kucha ettekandeformaati.

Enamik EMSL-i kui avalikes huvides tegutseva organisatsiooni tegemistest ei ole aga suunatud liikmetele rohkem kui teistele vabaühendustele, nendes kaasärääkimine ja neist kasu saamine sõltub esmajoones organisatsioonide endi huvist ja aktiivsusest.

Segadus nõukogu valimisega

EMSL-i põhikiri ütleb, et meie nõukogusse kuulub 7-10 liiget ning selle täpse suuruse otsustab üldkoosolek enne uute liikmete valimist. Kahel viimasel korral, kui uusi liikmeid on valitud, otsustas üldkoosolek, et uusi valitavaid kohti on sama palju kui on neile olnud kandidaate.

Selles olukorras arvasime, et salajasel hääletusel isikute üle ei ole mõtet, sest on selge, et kõik kandidaadid osutavad ka valituks. Selle asemel panime üldkoosolekule ette lihtsalt kinnitada kandidaadid nõukogu liikmeteks. Kui 2008. aastal läks see probleemideta, siis 2010. aasta üldkoosolekul jäi süsteem osalenud liikmetele segaseks ja põhjustas nii kohapeal kui ka mõnel järgneval päeval mitmeid küsimusi ja pahameelt – osale liikmetest jäi mulje, et valimised ei toimunud korrektselt.

Õppetunniks meile oli, et kui lootsime sel moel veidi aega kokku hoida, siis tegelikult kulutasime säästetud minutite asemel oluliselt rohkem aega asjade tagantjärele klaarimiseks. Targem olnuks toimuvat enne põhjalikumalt seletada ja liikmete soovi korral salajane hääletus siiski läbi viia. Teame ju tegelikult küll, et mis tahes kaasamisel pole oluline ainult tulemus, vaid ka see, et osalejad saaksid selgelt aru, kuidas selleni jõuti.

Tegevussuund: võimalused

Eesmärk 6:

jätkame EKAKi elluviimise ja arendamise eestvedamist

Kevadel toimus Riigikogu traditsiooniline kodanikuühiskonna arengu arutelu – märtsis õigus-, kultuuri- ja sotsiaalkomisjoni ning vabaühenduste ühise istungina ning aprillis Riigikogu täiskogus. Esimeseks valmistudes koostasime mitmete vabaühenduste abiga ülevaate viimase kahe aasta jooksul avaliku võimu ja kodanikualgatuse suhetes toimunud ning olulisematest vajadustest, milleks löime viki-keskkonna, kuhu kõik soovijad said oma arvamusi avaldada. See sai ka sisendiks kodanikuühiskonna arengukava 2011-14 koostamisele.

Täiskogu istungil esines esmakordselt lisaks ministrile ja fraktsioonide esindajatele ettekandega Urmo Kübar. Plaanisime sisse viia ka regulaarsed kohtumised Riigikogu kodanikuühiskonna toetusrühmaga, ent esimene katsetus aprillis sotsiaalse ettevõtluse teemal ei osutunud edukaks – osales vaid neli poliitikut. Ka meil endal polnud veendumust selliste regulaarsete kohtumiste vajalikkuses ning nõnda on see suhtlus toimunud vastavalt vajadusele ja otse asjassepuutuvate poliitikutega.

Kodanikuühiskonna arengukava koostamine kestis kevadest peaaegu aasta lõpuni. EMSL-i vedada oli alguses vabaühenduste poolse sisendi koondamine, milleks korraldasime viis kohalikku ümarlauda ning kogusime ettepanekuid internetis. Hilisemates etappides aitasime arengukava koostamise eest vastutanud Siseministeeriumi kava mustandit koostada, pidada läbirääkimisi teiste ministeeriumidega ning lõpuks kava vormistada. Meie hinnangul sai arengukava senistest parim.

Eesmärk 7:

algatame ja osaleme teisi kaasates ühenduste tegevuskeskkonda puudutava õigusloome ning heade tavade kokkuleppimise ja elluviimise protsessides

Maikuu peetud vabaühenduste kärajatel algatasime paralleelselt kodanikuühiskonna arengukava koostamisele ka ettepanekute kogumise vabaühenduste 2011. aasta Riigikogu valimiste

Teist korda peetud vabaihenduste
kärjatel vedas EMSL-is teavituse ja
poliitikaküsimustega tegelev Alari
Rammo arutelu järgmise aasta Riigikogu
valimisteks koostatava manifesti
üle. Foto: Karl-Kristjan Nigesen

manifesti jaoks. Kui arengukavasse jõudsid tegevused, mille suhtes õnnestus ministereeriumidega kokkulepped saavutada, siis manifesti jäid sellised, mille osas on veel vaja teha tööd poliitilise tahte saavutamiseks. Aasta lõpus panime 16 sõelale jäänud ettepanekut EMSL-i kodulehel elektroonilisele hääletamisele ja kommenteerimisele, mille põhjal valisime hiljem välja seitse, mis läksid seekordsesse manifesti.

Õigusloome osas saavutasime sihtasutuste üldise auditeerimiskohustuse kaotamise. Kuigi Justiitsministeerium vastas meie ettepanekule eitavalt, viis need seaduseelnõusse sisse Riigikogu õiguskomisjon. Muudatuse tulemusena vabanevad edaspidi audiitorkontrolli nõudest väheste tulude, vara ja töötajatega sihtasutused, sarnaselt äriühingutele.

Teistes teemades avaldasime õiguskantsleri palvel arvamust elektroonilise aruandluse mõjudest vabaühendustele, toetasime oma liikme Eesti Noorteühenduste Liidu seisukohta alaealiste MTÜ-dega ühinemise õiguse osas ning kommenteerisime tulumaksusoodustust võimaldava TMIN vormi muutmist. Aasta teises pooles algasid läbirääkimised rahandusministeeriumiga ühenduste tulumaksusoodustuste korra lihtsustamise teemal, mis on kavas lõpetada 2011. aasta jooksul.

KOGEMUS

Viga EMSK-i liikmete otsustamisel

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni juures tegutseb nõuandva koguna majandus- ja sotsiaalkomitee (EMSK), kuhu kuuluvad liikmesriikide tööandjate, ametiühingute ja vabaühenduste esindajad. Eestil on EMSK-is seitse kohta, neist üht on seni täitnud EMSL-i esindajana nõukogu liige Mall Hellam.

2010. aastal tuli valitsusel nimetada Eesti esindajad järgmisteks aastateks. Selgeid protseduure nende leidmiseks pole, nii pöördus selle eest vastutav Sotsiaalministeerium EMSK-i seniste liikmete poole palvega kriteeriumid välja töötada. Üheks kriteeriumiks sai, et esindaja peaks olema poliitiliselt määratlemata, millega sooviti välistada, et vabaühendustele mõeldud kohtadele kinnitaks valitsus Eestit esindama poliitikuid.

Kui ministeerium tegi esmase valiku, sai üheks kandidaadiks Eesti Keskkonnaorganisatsioonide Koja (EKO) poolt Peep Mardiste, kes on ka roheliste erakonna liige ning oli 2009. aastal nende europarlamenti nimekirja esinumber ja Tartu linnapeakandidaat. Seepeale protestisid EMSK-i senised Eesti esindajad ja ministeerium asendas Mardiste Eesti Puuetega Inimeste Koja esitatud kandidaadiga. Selle vastu protestis omakorda EKO ja muu hulgas päris meilt aru ka EMSL-i liige Eestimaa Looduse Fond. Tegelikult hakkas EMSL-i nõukogu teemat arutama alles siis ja leidsime, et olime seni valesti käitunud: kriteeriumite arutamine oleks pidanud toimuma avalikult, samuti nagu konkurss. Paraku olid selleks ajaks Eesti esindajad juba kinnitatud ning saime piirduda vaid selgituste ja kahetsusega. Olime eksinud avatuse põhimõtete vastu, mille eest EMSL seisma peaks.

2011. aasta mais andis ka õiguskantsler toimunule oma tauniva seisukoha. Et halb otsus oli sündinud meie osalusel, tunnistasime oma vastutust ka seepeale tehtud pressiavalduses.

2009. aasta kohalike valimiste eel alguse saanud koostöö Tallinna vabaühenduste vahel arenes edasi võrgustiku moodustamiseni aprillis. Otsustasime, et esialgu ei ole vajalik eraldiseisva juuriidilise isiku loomine, vaid võrgustik tegutseb EMSLi juures. Võrgustiku tegevusele seadsime eesmärkideks ühenduste ühishuvide kaitsmise suhetes linnavõimudega n-ö horisontaalsete teemade osas (kaasamine, rahastamine, avalike teenuste delegeerimine, ühenduste ruumid) ning ühenduste omavahelise koostöö tugevdamise. Viimase näideteks on Community Tools tarkvaral põhineva Tallinna ühenduste veebikeskkonna www.tallinnayhendused.ee loomine, mille abil organisatsioonid nii omavahel kui ka avalikkusega suhelda saavad. Ka võrgustiku liikmete arv on esimese aastaga umbes kahekordistunud, 70-lt 130-le.

Kaks võrgustikku paari nädalaga

Et Tallinn on ühenduste omavahelise koostöö poolest muust Eestist maas, tuleb välja nii uuringutest kui ka lihtsalt ühendustega suhtlemisest. Samas on pealinnas probleeme, mida mujal Eestis pole ning vajadus jõudude ühendamise järele nõnda ehk suuremgi.

Kui meie kohalike valimiste eel alguse saanud tihedam koostöö hakkas klaaruma plaaniks moodustada ühenduste ülelinnaline võrgustik, informeerisime plaanist ka linnavõime. Toona Tallinna koalitsiooni väiksema osapoolena kuulunud sotsiaaldemokraadid näitasid üles huvi asjadega kursis olla, linnavõimu juures enamushääli omanud Keskerakond aga vaikus.

Üllatusena kuulsime aga kaks nädalat pärast oma võrgustiku asutamiskoosolekut linnavalitsuselt, et moodustati ka Tallinna mittetulundusühenduste ümarlaud. Sellesse kuulsid MTÜ-d, kes teevad linnavalitsusega koostööd. Asutamiskoosolekul esines ka linnapea Savisaar ning seda juhatas abilinnapea nõunik, üle poole valitud juhatuse liikmetest kuulus Keskerakonda.

Otsustasime, et võtame asja rahulikult ning tundub, et õigesti tegime. Pärast asutamiskoosolekut pole ümarlaua tegevusest rohkem teateid tulnud.

Oma töö põhitähelepanu suunasime koostööraamistike loomisele linnavõimudega. Lähtusime seejuures EMSL-i kogemustest ühenduste tegevuskeskkonna alasel tööl riigi tasandil, kus mitmed meie eestkostetegevused on viinud konkreetsete sammudeni avaliku võimu poolt. Tallinnas sarnane lähenemine end ei õigustanud. Kuigi kohtumised linnapea, aselinnapeade ja teiste linnavalitsuse töötajatega just kui kinnitaksid nendepoolset huvi, on tegelike sammude järgnemine olnud peaaegu olematu ning meie tehtud ettepanekud, nt ühenduste rahastamise korra osas, kas tagasi või edasi lükatud. Edukamad olime ühendustele soodsate rendipindade saamise eest seismisel, milleks on linnavalitsus eraldanud Sõle 40 ja Akadeemia 30 endised koolimajad.

Seetõttu plaanime 2011. aastal esmajoones pühenduda võrgustiku tugevdamisele ja ta liikmete võimustamisele ning koostöö arendamisele läbi valdkondlike teemade vastavate ametite kaudu. Pikemas perspektiivis soovime EMSL-i rolli võrgustiku juures vähendada, andes selle eestvedamise Tallinna kohalikele ühendustele, ent esialgu tundub meie osalus veel vajalik.

Eesmärk 8:

koostöös ministriumidega korrastame ühenduste avaliku võimu poolse rahastamise süsteemi, et see oleks läbipaistev, piisav ja tulemuslik

Kuigi valitsus kiitis juba 2009. aasta kevadel heaks kodanikuühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni, ei astunud ka järgnenud aastal veel praktilisi samme selle elluviimisega alustamiseks, samuti ei alanud läbirääkimised Euroopa Liidu tõukefondide 2014. aastast algava perioodi rahastustingimuste üle. Selle asemel püüdsime eesmärgile läheneda rahastajate omavahelise koostöö hoogustamise kaudu, et muuta tingimusi ühtlasemaks ja võimalusel ka ühendustele soodsamaks. Selleks viisime kevadel läbi küsitluse ühenduste hulgas, kogumaks infot neid praegu rahastamistingimustes häiriva ning ühenduste ettepanekute kohta.

Suvel kutsusime kokku rahastajate võrgustiku ning valisime esimeseks tööteemaks vabatahtliku tegevuse arvestamise mitterahalise kaasfinantseeringuna. Ometi jäime aasta lõpuks ise kimbatusse, sest avastasime, et püüdes tingimusi ühtlustada, kippus tulemus tulema senisest bürokraatlikum, mis polnud see, mida me saavutada soovimus. Seega peatasime tegevuse ja otsime 2011. aastal lahendusi, kuidas jätkata.

Eesti- ja venekeelsete ühenduste toimetulek rahataotlemise protseduuridega (vastused protsentides):

Kui arusaadavad ja lihtsad on su kogemuse põhjal ...	Olen harjunud, saan hakkama (eesti / vene)	Pigem aega-nõudvad ja rasked (eesti / vene)	Sageli väga keerulised ja arusaamatud (eesti / vene)	Lootusetult ja mõttetult bürookraatlikud (eesti / vene)
... taotlemise tingimused üldiselt	50 / 33	34 / 39	9 / 17	7 / 11
... taotlusvormid	46 / 39	37 / 36	12 / 20	5 / 5
... eelarvevormid	46 / 36	33 / 38	16 / 21	4 / 5
... aruandevormid	33 / 25	40 / 37	11 / 25	16 / 14

Allikas: EMSL-i küsitlus vabaühenduste hulgas. Vastas 193 eesti- ja 67 venekeelset ühendust.

Rahastajaga kohtus

KOGEMUS

Aprillis otsustas Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus "Meie inimesed" (MISA), et EMSL-i venekeelsetele kodanikuaktivistidele mõeldud "Liidrikooli" projekti taotlust ei hakata sisuliselt hindama, kuna EMSL-il tuvastati maksuvõlg ehk mittevastavus konkursi tingimustele. Tegu oli raamatupidaja näpuveast varasemate deklaratsioonide korrigeerimisel tekkinud 62-kroonise arvestusliku intressiga, mida me polnud lihtsalt märganud.

Seadus kohustab aga maksuhaldurit väljastama tõendi maksuvõlgade puudumise kohta juhul kui võlg jääb alla 100 krooni – nii et MISA tehtud veebipäringu järgi oli EMSL võlglane, pabertõendi järgi mitte. 100 kroonise lävendi mõte on selles, et väga väike võlg ei põhjustaks ilmajäämist olulisest hüvest, meie puhul siis võimalusest ligi 200 000 kroonise eelarvega projekti ellu viia. Nõnda vaidlustasime MISA otsuse ning kui nad meie vaide tagasi lükkasid, kaebasime otsuse mai lõpus halduskohtusse.

Kohus andis õiguse meile, öeldes, et esiteks polnud konkursi juhendis selgelt formuleeritud maksuvõla tähendus ning et MISA oleks pidanud lähtuma seaduse mõttest: "[--] 62,23 kroonine maksuvõlg ei kahjusta ilmselt EMSL-i võimet esitatud projekti ellu viia.". Nii suunati meie taotlus hindamisele, mille ta läbis edukalt ning projekt käivitus lõpuks sama aasta novembris.

Rahastajatega vaidlemine on asi, mida Eesti ühendused pigem väldivad, ent kui rahastaja käitub sinuga ebaõiglaselt, soovitame seda siiski teha – loodame, et meie kogemus mõjub siin julgustavalt. Teiseks õppetunniks on aga muidugi oma asjadel silm peal hoida, sest nagu meie juhul, võib maksuvõlgnevus olla tekkinud ka ilma, et maksuamet selle summa väiksuse tõttu nõudekski vormistaks ja sa seda märkaks.

Eesmärk 9:

loome avalike teenuste üleandjate ja osutajate info- ja nõustamissüsteemi

Avalike teenuste üleandmise info- ja nõustamissüsteemi loomine oli üks osa meie projektist "Seitse ühe hoobiga", mis kestis läbi aasta ja lõpeb 2011. aasta kevadel. Viisime suvel läbi küsitluse kohalike omavalitsuste seas, selgitamaks, milliseid teenuseid ja millistele vabaühendustele on nad seni delegerinud, suuresti oli see aasta varem toimunud Praxise uuringu tulemuste värskendamine. Kogutud info esitamiseks loime keskkonna uuenevasse www.ngo.ee portaali. Samuti koostasime nõuanded ja näidislepungud teenuste ülesandmiseks, mille anname 2011. aastal välja ka käsiraamatuna.

Paralleelselt nende tegevustega disainiti projekti raames ka uusi avalikke e-teenuseid, mida saavad osutada vabaühendused või kogukonnad. Teenuste ideed pärinesid 2009. aasta Minu

Eesti mõttetalgute ideepangast: Viljandis käivitatud heakorraveeb <http://minu.viljandi.ee> ning Vigala vallas käivitatud kogukonnainfo veeb <http://minu.vigala.ee>, e-teenuste tagasiside keskkond www.heateenus.ee, ühistranspordi korraldamise vahend <http://soida.me>, ühenduste koostöökeskkond uuenevas www.ngo.ee portaalis ning talgukeskkond <http://talgud.teemeara.ee>.

Meie jaoks oli projekt ka hea võimalus proovida tulevaste kasutajate kaasamist teenuse väljatöötamisse, mis seni on Eesti avalikus sektoris väga vähe levinud. Samas saime ka selgeks, et läksime selle projektiga osalt valdkonda, mis ei ole meie tugevaim ega pea ka olema meie ülesanne – et EMSL ise ei plaani tulevikus enamiku loodud keskkondade haldajaks jääda, on küsitav, kas leiame neile kõigile huvitatud eestvedajad.

Eesmärk 10:

analüüsime ühenduste arengut ja arenguvajadusi ning aitame neid lahendada

Nagu igal aastal, nii viisime ka tänavu sügisel läbi USAID Kesk- ja Ida-Euroopa ning endise Nõukogude Liidu riikide vabaühenduste elujõulisuse uuringu Eesti intervjuud. Suve hakul avaldati 2009. aasta tulemused, millega saab tutvuda www.ngo.ee/indeks. Lõppenud aasta seis peaks avalikuks saama omakorda sel suvel.

Inglismaa tegutseva NCVO projekti Third Sector Foresight eeskujul soovime ka Eestis käivitada kolmanda sektori tulevikugrupi, kus analüüsida olemasolevate uuringute ja statistika põhjal ühenduste tegevust mõjutavaid arenguid ning pakkuda soovitusi tõenäolisteks muutusteks valmistumiseks. Selle tegevuseni me siiski 2010. aastal veel ei jõudnud ning töötame sellega edasi 2011. aastal.

Eesmärk 11:

kogume, toimetame ja levitame ühenduste tegevuseks olulist informatsiooni eesti, vene ja inglise keeles

Selle eesmärgi all jätkusid senised tegevused. Veebiväravas www.ngo.ee on jooksvalt üleval vabaühendusi puudutavad värsked uudised (tavaliselt üle 100 uudise kuus), pidevalt täienev nõuandekeskus ja kodanikuühiskonna-alased alusdokumendid. Lisaks eesti keelele avaldame uudiseid ka vene ja inglise keeles, viimast seni küll ebastabiilselt. Kevadel viisime läbi küsitluse www.ngo.ee arendusvajadustest ning 2011. aastal veebruaris käivitub uus Hea kodaniku infovärav.

www.ngo.ee külastuste statistika 01.01.-31.12.2010 ja võrdlus varasema aastaga:

- külastusi	172 264	+12%
- lehekülje vaatamisi	435 154	+7%
- unikaalseid külastajaid	84 139	+19%
- keskmine aeg lehel	3 min	+4%
- uusi külastusi	45%	+5%

Enimkülastatavad leheküljed olid MTÜ asutamine, teabekeskus ja raamatupidamine ühendustes. Nõustamist, eelkõige põhikirjade, juhatuse liikmete valimise, üldkoosolekute läbiviimise, ühenduse asutamise ja aruandluse teemadel soovitakse EMSL-ilt ka telefoni teel, selliseid kõnesid saame peaaegu iga päev ning kui oskame, anname ka nõu.

Iganädalasel (välja arvatud juulis ja jõulude ajal) ilmuvad eesti- ja venekeelsed e-uudiskirjad, vahendades olulisemat infot toimuvatest sündmustest, koolitustest, rahastamisvõimalustest, ühenduste tegemistest, käimasolevatest konsultatsioonidest ja muust sellisest. Kõik uudiskirjad leiab www.ngo.ee/uudised. Aasta algusest on kasutusel veebitarkvara Mailchimp, mis võimaldab nii uudiskirja paremat väljanägemist, efektiivsemat listihaldust kui ka analüüsida loetavust. Aadresside kogumaht eestikeelses listis on püsinud samal tasemel eelmise aastaga (u 3200), kuna kuigi 300 aadressi on küll lisandunud, on nutikas tarkvara järjest eemaldanud ka mittetoimivaid

Suvekooli strateegiamängus kehtasid osalejad EMSL-i juhatuseks, kes pidi mängukalendriaasta jooksul lahendama erinevaid katsumusi. Tegelikult juhatuse moodustav Urmo Kübar veeretis täringut ja liigutas mängulaual nuppe. Foto: Siim Männik

aadresse ja kvalitatiivselt on siiski areng toimunud. Venekeelses listis on kontakte umbes tuhat.

Rahule ei saa jääda uudiskirjade tegeliku loetavusega – veebistatistika andmeil on listikirjade keskmine avamise määr u 25% ja kusagil klikib vaid pool neistki. Raske öelda, kas need andmed on tõesed, sest suusõnaline tagasiside uudiskirjadele on eranditult positiivne ja teavituse vajalikkust rõhutav. Eelkõige tuuakse väärtusena välja uudiskirja head struktuuri, mis võimaldab ühendustel aktuaalsetest teemadest kergesti ülevaate saamist, aga ka värsket ja inimlähedast suhtlusstiili.

Hea Kodaniku ajakirja numbreid ilmus kolm: veebruaris ilmunud numbriga teemaks oli elu maal, juuninumbril majanduslanguse mõju vabaühendustele ja kodanikuühiskonnale ning aasta lõpus ilmus avaliku ruumi teemaline number. Jooksvalt on toimunud sisu edasiarendamine vastavalt ühendustelt saadud tagasisidele (näiteks oleme suurendanud lühemate, kogemusi vahendavaid ja praktilisi nõuandeid pakkuvate artiklite hulka), ajakirja tiraaž kasvab 4100-le. Sellega seoses on aga kallimaks muutunud ka ajakirja väljaandmine ning peame langetama otsuse, kas jätkata senise mudeliga, kus kõik kulud katab rahastaja, või muuta see tellijatele tasuliseks. Küsimus pole siiski üksnes täiendavas rahaallikas, vaid ka ilmselt selle läbi kaduvatest tellijatest: kas pidada tähtsamaks oma sõnumiga võimalikult paljudeni jõudmist või ainult nendeni, kes on sellest enim huvitatud ja valmis ka maksma?

Jõudumööda ning kui leidub kuulamisest huvitatuid, levitame teadmisi Eesti kodanikuühiskonnas toimuvast ka teistes riikides. Osalesime Euroopa vabaühenduste katusorganisatsioonide võrgustiku ENNA projektis “Participation for Change”, mille raames korraldasime detsembris Tallinnas projektimeeskonna kahepäevase koosoleku. Lisaks projekti käigu arutamisele said viiest riigist pärit osalejad tutvuda ka Eesti ühenduste edumeelsemate algatustega e-vahendite kasutamisest oma töös. Juunis toimus ka selle projekti e-konverents.

Euroopa kolmanda sektori organisatsioonide liidrite võrgustiku Euclid töövarjuprojekti raames käis Eesti vabaühenduste tööga tutvumas meie korraldamisel viis välismaalast, kolm eestlast omakorda käisid töövarjudeks Itaalias, Saksamaal ja Inglismaal. Lisaks korraldasime õppevisiidid Bulgaaria ja Kasahstani vabaühendustele, kohtusime mitmete teistel organisatsioonidel külas olevate välismaalastega ja esinesime ettekannetega rahvusvahelistel konverentsidel Gruusias, Bulgaarias, Inglismaal, Rootsis ja Ungaris.

Tegevussuund: oskused

Eesmärk 12:

korraldame koolitusi ühenduste arenguks vajalikel teemadel, eelkõige juhtimisega seotud küsimustes

Suuremate koolitusüritustena toimusid kevadkool märtsis ja suvekool septembris. Kevadkool on pigem suunatud mõne praktilise oskuse harjutamisele, milleks seekord valisime argumenteerimisoskuse, viies koolituse läbi koos Eesti Väitlusseltsiga. See jätkas ka mullust läbirääkimiste-teemat ning laiemalt võttes üldse EMSL-i tegevusi vabaühenduste eestkostja kaasarääkimissuutlikkuse tõstmisel. Suvekooli teemaks oli strateegiliste valikute tegemine vabaühenduse juhtimises, pealkirjaks “Kuidas öelda ei?”. Muuhulgas löime selleks uue õpivahendina strateegiamängu, mida on meid pärast suvekooli kutsutud läbi viima ka teistesse organisatsioonidesse. Kevadkoolis osales 110 ühenduste ja avaliku sektori inimest, suvekoolis 104. Tavalisest väiksem osalejate arv viimases oli seotud sellega, et korraldasime suvekooli Elvas. Kui varasematel aastatel on meilt korduvalt soovitud, et teeksime suuremaid üritusi ka Lõuna-Eestis, siis tundub, et regionaalkorrektne valik ei õigustanud end – Lõuna-Eesti ühenduste hulk osalejate seas oli sarnane senisele, küll aga oli vähem Põhja-Eestist tulijaid.

Nagu tavaliselt, tõsteti osalejate antud tagasisides esile aktiivseid ja uudseid õpimeetodeid, mis on saanud üheks EMSL-i koolituste tunnusmärgiks, samuti rõõmsat meeoleolu, võimalusi uusi tutvusi sõlmida, õpitu praktilisust. Samas anname endale aru, et koolituste

kasutegurit pikemas perspektiivis on meil raske välja tuua. Usume, et rohkem konkreetsete näpunäidete andmisest on vaja kujundada mõtteviisi, äratada huvi ja pakkuda innustust, mille järel koolitusel osalenu leiab juba ise oma konkreetsetele probleemidele parimad lahendused. Häid viise kevad- ja suvekoolide mõju mõõtmiseks pole me aga veel leidnud.

Suuremate koolituste puhul kipuvad umbes pooled osalejatest olema sellised, kes käivad igal aastal. Sellel on nii head kui ka halvad küljed – ühest küljest näitab see rahulolu üritusega, ka teavad sellised osalejad paremini, mida koolitusest oodata ja oskavad selleks ilmselt paremini valmistuda. Teisalt on oht, et jääme niimoodi liiga kitsa sihtrühma keskseks ega jõua ühendusteni, kellel selliseid koolitusi ehk rohkem vaja oleks.

Jätkasime eelmisel aastal alustatud juhtimise jututubade sarjaga, kus meie sooviks on tuua vabaihenduste eestvedajaid kokku oma kogemusi jagama ja üksteiselt õppima. Seoses EMSL-i liikmeklubi käivitamisega muutsime aasta teises pooles jututubade formaati, kutsudes sinna esinejateks pigem juhte äri- ja avalikust sektorist. Aasta jooksul toimus seitse jututuba, neist üks Tartus, kus teemadeks olid uued juhtimisstiilid, aja- ja finantsjuhtimine, arenguvestlused, internetiturundus ning ümberkorraldused organisatsioonis. Jututoa külalised esinevad tasuta, osalustasudest katame ürituse läbiviimise kulusid ja rahastame EMSL-i teisi tegemisi.

Vabaihendustele või nende liikmetele-sihtrühmadele tellitud koolitusi ja ettekandeid viisime läbi 20, nende kaudu jõudsime umbes 1300 inimeseni. Neile lisandub rida tasuta peetud ettekandeid, mille üle me arvestust ei pidanud.

Eesmärk 13:

koolitame ja nõustame ühenduste partnereid avalikus ja äri- ja äri- ja avalikust sektoris koostööks ühendustega

Kogu aasta kestis meie 2011. aastal lõppev Paremate poliitikate projekt, kus koos Praxisega anname ministriumidele nõu kaasamisoskuste arendamiseks. Praxis analüüsis kolme teemat: kaasamist Justiitsministeeriumi veetava vägivalda vähendamise arengukava juures ning perede ja laste poliitika arendamist Sotsiaalministeeriumis, samuti laiemalt alaliste nõuandvate kogude toimimist, meie viisime läbi kodanike foorumi Tartumaal ja koostasime õppeviideid arutelude läbiviijatele. Materjalid ja soovitusid on saadaval www.ngo.ee/tof.

Rahandusministeeriumi tellimisel ning koostöös Tartu Ülikooli Euroopa kolledži, Eesti Tööandjate Keskkliidu, Eesti Ametiühingute Keskkliidu ja ministriumidega käivitasime sügisel kevadeni kestva kaasamise akadeemia, kus meie rolliks oli nii metoodika väljatöötamine ja osa koolituste läbiviimine. Kaheksast seminarist koosnenud koolitus pakkus kolme liiki õppimisvõimalusi: loenguvormis tarkade klubi, katselabor erinevate kaasamismeetodite proovimiseks ning jututoad kogemuste jagamiseks. Osalesime ka Tartu Ülikooli veetud "Parema õigusloome ja õigusaktide mõjude hindamise" koolitussarjas ametnikele, mis algas sügisel ja kestis 2011. aasta kevadeni, ent seal oli meie kanda vaid sissejuhatav ettekanne kolmandast sektorist. Kolmas koolitustesari oli kohalikele omavalitsustele mõeldud "Kuidas teha häid keskkonnaotsuseid?", kus olime partneriks oma liikmele Ökomeediale, viies läbi kaasamise-osa.

Koostöö äri- ja avalikust sektoriga piirdus ka sel aastal osalemisega Swedbanki annetuskeskonna hindamiskogus.

Eesmärk 14:

anname välja õppematerjale

Lisaks juba mainitud paremate poliitikate projekti raames koostatud soovitudele tegime kirjalikud kokkuvõtte kevadkoolis räägitust, mis on üleval <http://ngo.ee/node/168>. Ka "Pooltevahetuse" projektist valmis juhendmaterjal, kuidas töövarjuks minemiseks või tema vastuvõtmiseks valmistuda (www.ngo.ee/pooltevahetus). Uusi trükitud õppematerjale EMSL-il 2010. aastal ei ilmunud, küll aga valmistasime ette kolme käsiraamatut, mis ilmusid 2011. aasta kevadel: vabaihendustele mõeldud "Kuidas korraldada konverentse ja viia läbi arutelusid?" (autor:

Elina Kivinukk) ja eestkoste käsiraamat (autorid: Kristina Mänd, Rait Talvik ja Urmo Kübar) ning ühendustele ja avalikule sektorile suunatud avalike teenuste delegerimise käsiraamat (autorid: Veiko Lember, Nele Parrest ja Evelyn Tohvri).

Eesmärk 15:

aitame vabaühendustel leida lahendusi nende tööd takistavatele probleemidele

2010. aastal jõudis lõpule meie kaheaastane vabaühenduste arenguprogramm, kus aitasime kahekümnel organisatsioonil hinnata oma arenguvajadusi ja leida partnereid nende lahendamiseks. Ühe hinnatud organisatsiooni puhul otsustasime koostöö hiljem peatada nende sisemise töökorraldusega seotud probleemide pärast. Kahe puhul leidsime, et nende arenguvajaduste puhul ei olnud partnerit leida vaja, vaid organisatsioon saab iseseisvalt hakkama.

Lõpphindamine näitas, et kõrgeimalt väärtustasid osalenud saadud motivatsiooni ka tulevikus oma organisatsiooni arenguga tegeleda, programmi käigus läbi viidud hindamist, pakutud koolitusi ja neile leitud partnereid. Pisut nõrgemaks jäi meie seatud eesmärkidest osalejate omavaheline kogemuste ja heade praktikate jagamine. Osalenud partnerid tõstsid samuti enim esile oma kasvanud huvi ja valmisolekut ka tulevikus vabaühendustega töötada.

EMSL ise sai kindlust, et selline ettevõtmine õigustas end ning valitud meetodika oli kasulik ja sobiv, programmi jätkamist pidasid vajalikuks pea kõik osalenud. Loeme lõppenud projekti EMSL-i viimaste aastate üheks olulisemaks, sest lisaks osalenute vahetule aitamisele saime ka ise uusi teadmisi ühenduste arenguvajadustest ja katusorganisatsiooni võimalustest nende lahendamisel, aga ka mõtteid EMSL-i enda töö parandamiseks. Sooviksime programmi jätkata juba suuremas mahus, rohkemate hindajate ja osalejatega, samas on probleemne sellele rahastuse leidmine, sest pikaajaline programm on kallis.

Ainus eelnevalt seatud eesmärk, mida me ei saavutanud, oli toimiv koostöö ülikoolidega (nägime projekti kavandades, et osade arenguvajadustega hakkavad tööle vastavat eriala õppivad tudengid). Põhjuseks aeg ja inimtööjõud – tudengitega töö võtab väga palju aega ja sellist suutlikkust meil projektis ei olnud. Loeme siiski ka sellest arusaamist väärtuslikuks õppetunniks.

Saadud kogemusi oleme rakendamas ka oma venekeelses võrgustikus, kus aasta lõpus käivitus “Liidrikooli” projekt ühenduste eestvedajatele, samuti valmistasime ette 2011. aastal algavat mentorprogrammi venekeelsetele ühendustele.

Kuidas valmistuda hindajate ja mentoritega töötamiseks

SOOVITUS

“Minu tööajal on organisatsiooni arendamiseks tulnud suurim motivatsioon just sellest programmist,” kirjutas üks osalenu projekti lõppedes antud tagasisides. Samas nõudis programm palju ka osalejatelt, nõnda jagasid nad projekti lõpus oma kogemuste põhjal soovitusi ka järgmistele, kes sarnastes arengu- või mentorprogrammides osalema hakkavad. Näiteks soovitati:

- Vaata üle oma organisatsiooni tegevuskava ja hinda, kas teil (organisatsioonil, inimestel) on reaalselt aega ja pühendumist oma arendamisega tegeleda. Selline programm pakub palju ning seda kõike tuleks kasutada ja olla aktiivselt seotud, muidu jäävad teadmised lünklikuks.
- Peale organisatsiooni analüüsi kättesaamist, koosta kohe tegevuskava oma eesmärkide seadmiseks. Hinda organisatsiooni arengut küllalt tihedalt, iga mõne kuu tagant ning sea uued eesmärgid ja tegevused lähtudes esialgselt tegevuskavast.
- Osaleval organisatsioonil on enda arendamiseks tarvis aega ja vahendeid, sellega tuleb arvestada ja leidmisega tasub vaeva näha. Muidu tekib kiirustamine ja programmi nõuetega täitmise hilinemine.
- Mida rohkem ise panustad, seda rohkem programmist kasu saad. Ausus ja avatus analüüsida oma organisatsiooni olukorda on esmatähtsad.
- Ole järjekindel ning tea, et osa muutuseid võtabki rohkem aega kui algselt plaanitud.
- Kasuta pakutavat maksimaalselt, sest teist korda ei pruugi sellist võimalust saada.

Allikas: Arenguprogrammis osalenute tagasisideküsitlus

Anneli Duarte (vasakul) vedas
EMSL-i sel aastal loodud rahastajate
koostöövõrgustikku, Tatjana Lavrova
aga venekeelsete vabaihenduste
võrgustikku. Foto: Alari Rammo

Kokkuvõte: kuidas meil läks?

Õnnestumiste poolele loeme 2010. aasta tegevustest vabaihenduste arenguprogrammi, töö kodanikuühiskonna arengukava koostamisega, venekeelsete ühenduste võrgustiku arengu, "Pooltevahetuse" katseprojekti ning organisatsiooni-sisese tegevusena taaskäivitatud liikmetegevused. Kenasti kulgesid EMSL-i traditsioonilised tegevused nagu info levitamine vabaihendustele, suuremad koolitusüritused ja aasta tegijate tunnustamine, samuti kaks meie pikaajalist projekti - avalike teenuste arendamise ja parema delegeerimise projekt "Seitse ühe hoobiga" ning kaasamis- ja eestkosteskuste parandamiseks mõeldud "Paremate poliitikate projekt", samuti täitsime oma rolli ilusasti "Teeme ära!" talgupäeva korraldamisel, meediasuhtluses, õigusloomes osalemises, koolitusi tehes jne.

Kaks loodud võrgustikku – rahastajate ja Tallinna vabaihenduste omad – ei saavutanud sel aastal veel õiget hoogu ega jõudnud oluliste tulemusteni, kuid näeme neil potentsiaali ja vajadust. Osa tegevuste mittetoimumine ei sõltunud meist – näiteks kasutajasõbraliku vabaihenduste andmebaasi loomine, milleks meil ka vahendid olemas olid, pörkus Justiitsministeeriumi vastuseisule, mida meil ei õnnestunud sel aastal leevendada. Samamoodi ei käivitatud riigi poolt ühenduste rahastamise korrastamiseks mõeldud tegevused ning väga aeglaselt kulgevad ka arutelud tulumaksusoodustuste korra muutmise ümber.

Meie enda ajapuuduse taha jäi plaanitud kolmanda sektori tulevikugrupi moodustamine, samuti pole me leidnud õiget lähenemist kodanikuhariduse teemale, mis on vajalik ja millega eriti keegi riigi tasandil süsteemselt ei tegele, ent kus ka me ei ole suutnud häid lahendusi käima lükata.

Organisatsiooni sisestest küsimustest on jätkuvalt probleemiks kohati liiga suureks kasvav töökoormus, millest tulevad mõnikord hilinemised. Kindlasti ei ole viimase tõttu kannatanud kodanikuühiskonna areng, küll aga kurnab see töötajaid ega aita kaasa sellele, et EMSL oleks unistuste töökoht. Suurimaks ajarõvlikuks kipuvad olema erinevad väikesed tegevused – esinemised, vabaihenduste, ajakirjanike või erinevate uuringute läbiviijate küsimustele vastamised jms –, mille kasutegurit Eesti kodanikuühiskonna või EMSL-i jaoks on raske välja tuua, kuid millele vastamist üldiselt peetakse EMSL-i poolt loomulikuks.

Üldisem küsimus on aga seotud 2011. aastal 20-aastaseks saava EMSL-i rolliga Eesti kodanikuühiskonnas. Kuigi tundub, et leiame jätkuvalt oma tegemistes uusi lähenemisi ning ka tagasiside on tavaliselt kiitev, võib näha teatud rutiinidesse langemist. Ilmselt ei kao kunagi vajadus suure osa EMSL-i tegevuste järele – ühendusi puudutavas õigusloomes osalemine, info levitamine, koolitamine jne –, küll aga on nende kaudu lisanduv väärtus kodanikuühiskonna arengus aina väiksem ega aita need mobiliseerida uusi inimesi kolmandasse sektorisse või hoida tegijate silmi säramas.

Nii on vajalik küsida, kas need tegevused on jätkuvalt kõige vajalikumad Eesti kodanikuühiskonna tugevdamiseks või peaks EMSL keskenduma millelegi muule? Kas on õigustatud senine keskendumine pigem juba aktiivsemalt tegutsevatele, n-ö edasijõudnute taseme ühendustele või peaks EMSL-i fookuses olema rohkem sellised, kes uuringute järgi moodustavad Eesti kolmanda sektori suurima osa – suhteliselt noored ning väheste

ressursside ja oskustega vabähendused? Või oleks ühendustele kokkuvõttes vajalikum suurem keskendumine teistele sihtrühmadele: õpilastele, seni passiivsetele kodanikele, äri sektorile vms? Milliseid tegevusi teevad piisavalt hästi teised organisatsioonid ja millest võiks EMSL loobuda?

Need on küsimused, millele peame järgmisteks aastateks vastused leidma 2011. aastal käivitavas EMSL-i uue strateegiaperioodi arutelus.

Rahaliselt EMSL-i 2010. aasta suurim, Geroli Peedu veetud avalike teenuste projekt juurutas muuhulgas tulevaste kasutajate kaasamise kultuuri avalike teenuste väljatöötamisse. Foto: Karin Kilk

RAAMATUPIDAMISE
AASTA **ARUANNE**

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(kroonides)

	31.12.2010	31.12.2009	Lisa nr
Varad			
Käibevara			
Raha	1 756 610	2 208 856	2
Nõuded ja ettemaksed	692 562	272 740	3
Kokku käibevara	2 449 172	2 481 596	
Põhivara			
Materiaalne põhivara	68 331	58 900	4
Kokku põhivara	68 331	58 900	
Kokku varad	2 517 503	2 540 496	
Kohustused ja netovara			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Võlad ja ettemaksed	92 726	140 098	5
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	1 133 924	1 456 291	7
Kokku lühiajalised kohustused	1 226 650	1 596 389	
Kokku kohustused	1 226 650	1 596 389	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	944 107	768 958	
Aruandeaasta tulem	346 746	175 149	
Kokku netovara	1 290 853	944 107	
Kokku kohustused ja netovara	2 517 503	2 540 496	

Tulemiaruanne

(kroonides)

	2010	2009	Lisa nr
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	82 088	108 037	
Annetused ja toetused	5 020 370	5 434 624	7
Muud tulud	303 251	367 326	8
Kokku tulud	5 405 709	5 909 987	
Kulud			
Jagatud annetused ja toetused	0	-23 800	
Mitmesugused tegevuskulud	-3 692 685	-4 386 704	9
Tööjõukulud	-1 349 686	-1 388 686	10
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-28 708	-9 022	4
Muud kulud	-3 996	-2 246	
Kokku kulud	-5 075 075	-5 810 458	
Kokku põhitegevuse tulem	330 634	99 529	
Finantstulud ja -kulud	16 112	75 620	
Aruandeaasta tulem	346 746	175 149	

Rahavoogude aruanne

(kroonides)

	2010	2009
Rahavood põhitegevusest		
Põhitegevuse tulem	330 634	99 529
Korrigeerimised		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	28 708	9 022
Kokku korrigeerimised	28 708	9 022
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-419 820	-119 494
Põhitegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	-369 740	124 006
Kokku rahavood põhitegevusest	-430 218	113 063
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-38 140	-33 368
Laekunud intressid	16 112	75 616
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-22 028	42 248
Rahavood finantseerimistegevusest		
Makstud intressid		4
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		4
Kokku rahavood	-452 246	155 315
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	2 208 856	2 053 541
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-452 246	155 315
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	1 756 610	2 208 856

Netovara muutuste aruanne

(kroonides)

		Kokku netovara
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2008	768 958	768 958
Aruandeaasta tulem	175 149	175 149
31.12.2009	944 107	944 107
Aruandeaasta tulem	346 746	346 746
31.12.2010	1 290 853	1 290 853

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavalt Eesti heale raamatupidamistavale ja kasutades soetusmaksumuse meetodit. Eesti hea raamatupidamistava on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistava, mille põhinõuded kehtestatakse Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusega ning mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt väljaantavad juhendid.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud Eesti kroonides.

Finantsvarad

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolale üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval st päeval, mil ettevõtte saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdud finantsvara üle.

Raha

Raha ning raha ekvivalentidena kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid, lühiajalisi (alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite ja rahaturufondi osakuid, millel puudub oluline turuväärtuse muutuse risk. Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavoogusid äritegevusest kaudsel meetodil. Investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Eesti Panga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused seisuga 31. detsember 2010 on ümber hinnatud Eesti kroonidesse bilansipäeval kehtinud Eesti Panga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksud

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud müüdü toodangu kulus. Ostjatelt laekumata arved, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 180 päeva võrra, on kantud kuludesse täies ulatuses. Lootusetud nõuded on bilansis alla hinnatud tõenäoliselt laekuva summani. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 10 000 krooni ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale. Materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnas ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Edaspidi kajastatakse materiaalsel põhivara bilansis selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalsele põhivarale määratud amortisatsiooninormid vaadatakse üle, kui on ilmnunud asjaolusid, mis võivad oluliselt muuta põhivara või põhivaragrupi kasulikku eluiga. Hinnangute muutuste mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevatel perioodides. Kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine; amortiseerimist alustatakse uuesti hetkest, mil vara lõppväärtus on langenud alla tema bilansilise jääkmaksumuse.

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid kulutusi, mis vastavad materiaalse põhivara mõistele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

Kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni oluline komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele, eeldusel, et see vastab materiaalse põhivara mõistele. Asendatav komponent kantakse bilansist maha. Kui asendatava komponendi soetusmaksumus ei ole teada, hinnatakse maha kantavat maksumust lähtudes asendamise hetke soetusmaksumusest, arvestades maha hinnangulise kulumi.

Põhivara arvelevõtmise alampiir 10000

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Muu materiaalne põhivara	3

Rendid

Kapitalirendiks loetakse rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Finantskohustused

Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantskohustused kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Annetused ja toetused

Sihtfinantseerimisest saadud tulu kajastatakse tulemiaruanDES proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega. Tulu kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, st. saadud toetusi ja kompenseeritavat kulu kajastatakse tulemiaruanDES eraldi ridadel. Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse tulemiaruanDES real "annetused ja toetused".

Varade sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, s.t. sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses ning varade soetamise finantseerimiseks saadud summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustust tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul. Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse tulemiaruanDES real "annetused ja toetused".

Mitterahalise toetusena saadud vara võetakse bilansis arvele tema õiglasel väärtusel. Tekkiv kohustus kantakse tuludesse vara järelejäädud kasuliku eluea jooksul.

Liikmemaksud ja annetused kajastatakse tekkepõhiselt. Mittesihtotstarbelised toetused ja annetused kajastatakse tuluna laekumise hetkel.

Tulud

EMSL tulemiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisa 2 toodud kasumiaruanDE skeemi nr 1 alusel.

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Tulu teenuste müügist kajastatakse lähtudes valmidusastme meetodist, teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intressimaksud kajastatakse lähtudes vara sisemisest intressimäärast.

Lisainformatsioon

Bilansipäeva järgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsid bilansi kuupäeva, 31. detsembri 2010 ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, on avalikustatud aastaaruande lisades.

Lisa 2 Raha

(kroonides)

	31.12.2010	31.12.2009
Sularaha kassas	18	389
Arvelduskontod	1 756 592	2 208 467
Kokku raha	1 756 610	2 208 856

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(kroonides)

	31.12.2010	31.12.2009
Nõuded ostjate vastu	110 655	24 063
Ostjatelt laekumata arved	110 655	24 063
Muud nõuded	40 000	40 000
Nõuded rahastajate vastu	541 907	208 677
Kokku Nõuded ja ettemaksed	692 562	272 740

Lisa 4 Materiaalne põhivara

(kroonides)

	Muu materiaalne põhivara	Kokku
31.12.2008		
Soetusmaksumus	242 961	242 961
Akumuleeritud kulum	-208 677	-208 677
Jääkmaksumus	34 284	34 284
Ostud ja parendused	33 638	33 638
Amortisatsioonikulu	-9 022	-9 022
31.12.2009		
Soetusmaksumus	276 599	276 599
Akumuleeritud kulum	-217 699	-217 699
Jääkmaksumus	58 900	58 900
Ostud ja parendused	38 139	38 139
Muud ostud ja parendused	38 139	38 139
Amortisatsioonikulu	-28 708	-28 708
31.12.2010		
Soetusmaksumus	314 738	314 738
Akumuleeritud kulum	-246 407	-246 407
Jääkmaksumus	68 331	68 331

Lisa 5 Võlad ja ettemaksud

(kroonides)

	31.12.2010	31.12.2009	Lisa nr
Võlad tarnijatele	13 995	69 841	
Võlad töövõtjatele	19 407	29 079	
Maksuvõlad	0	6 161	6
Muud võlad	0	35 017	
Võlad projektipartnerite ees	59 324	0	
Kokku võlad ja ettemaksud	92 726	140 098	

Lisa 6 Maksude ettemaksud ja maksuvõlad

(kroonides)

	31.12.2010	31.12.2009
	Maksuvõlg	Maksuvõlg
Üksikisiku tulumaks	0	2 183
Sotsiaalmaks	0	3 530
Töötuskindlustusmaksed	0	448
Kokku Maksude ettemaksud ja maksuvõlad	0	6 161

Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(kroonides)

Brutomeetod					
	01.01.2010	Saadud	Tagastatud	Tulu/ Amortisatsioon	31.12.2010
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Avatud Eesti Fond SA	298 994	660 971	-1 822	-778 246	179 897
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	943 457	848 579	0	-1 081 681	710 355
Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed	125 000	218 598	0	-263 319	80 279
Siseministeerium	88 840	187 759	0	-113 206	163 393
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	0	1 704 900	0	-1 704 900	0
Riigikantselei Minu Eesti	0	125 000	0	-125 000	0
Rahandusministeerium TOF	0	614 260	0	-614 260	0
USAID	0	77 692	0	-77 692	0
Muud sihtfinantseerimised	0	99 000	0	-99 000	0
Eraannetused	0	163 066	0	-163 066	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	1 456 291	4 699 825	-1 822	-5 020 370	1 133 924
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	1 456 291	4 699 825	-1 822	-5 020 370	1 133 924
	01.01.2009	Saadud	Tagastatud	Tulu/ Amortisatsioon	31.12.2009
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Avatud Eesti Fond	736 320	283 089	0	-720 415	298 994
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	0	1 089 796	0	-146 339	943 457
Integratsiooni Sihtasutus	0	327 496	0	-202 496	125 000
Riigikantselei	0	500 000	0	-500 000	0
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	26 672	2 402 026	0	-2 428 698	0
Rahandusministeerium	0	487 692	0	-487 692	0
Muud sihtfinantseerimised	0	31 395	0	-31 395	0
Siseministeerium	142 664	700 000	0	-753 824	88 840
USAID	0	83 595	0	-83 595	0
Sihtotstarbelised annetused	0	80 170	0	-80 170	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	905 656	5 985 259	0	-5 434 624	1 456 291
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	905 656	5 985 259		-5 434 624	1 456 291

Lisa 8 Muud tulud

(kroonides)

	2010	2009
Tehtud kulutuste tagastus	29 169	42 418
Ürituste osalustasud	46 620	89 030
Koolitused, loengud, analüüsid	224 585	233 678
Trükiste müük	2 830	2 200
Muud	47	0
Kokku muud tulud	303 251	367 326

Lisa 9 Mitmesugused tegevuskulud

(kroonides)

	2010	2009
Mitmesugused bürookulud	0	29 544
Kommunaalkulud	2 425	6 231
Ostetud teenused	30 734	162 910
Sidekulud	28 553	14 680
Pangateenused	3 677	3 245
Raamatupidamine ja audit	45 234	82 485
Kirjastuskulud	0	69 943
Transport, lähetus, koolitus	23 576	55 097
Seminaride korraldamine	104 871	68 985
Projekt Paremad Poliitikad	554 514	317 711
Projekt Tallinna Vabaühenduste Võrgustik	123 353	205 271
Projekt Venekeelsed Vabaühendused	44 801	37 846
Projekt Vmeste	0	47 501
Projekt Suutlik Sektor	0	66 274
Projekt EMSLi suvekool	111 892	148 991
Projekt Vabaühenduste kärjad	35 018	334 340
Projekt Taga Targemaks	58 003	86 129
Projekt Teeme ära!	703 476	2 281 301
Projekt ajakiri Hea Kodanik	287 911	330 083
Projekt Avalikud Teenused	850 515	22 263
Projekt rahastus-eeskoste	249 280	0
Projekt Konverentside käsiraamat	85 000	0
Projekt Eestkoste ja teavitus (REEL)	320 614	0
Projekt Liidrikool	1 321	0
Muud	27 917	15 874
Kokku mitmesugused tegevuskulud	3 692 685	4 386 704

Lisa 10 Tööjõukulud

(kroonides)

	2010	2009
Palgakulu	1 013 282	1 027 069
Sotsiaalmaksud	346 075	348 014
Puhkusereserv	-9 671	13 603
Kokku tööjõukulud	1 349 686	1 388 686
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	3	4

Lisa 11 Kasutusrent

(kroonides)

Aruandekohustuslane kui rentnik	2010	2009
Kasutusrendikulu	84 244	74 094
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2010	31.12.2009
12 kuu jooksul	84 000	70 000
1-5 aasta jooksul	73 500	125 000

Lisa kajastab kontoriruumide rendikulusid, millest on lahutatud allrentnikele esitatud või eeldatavasti esitatavad kulude katmise nõuded. Leping Rotermand City OÜga sõlmiti 19.10.2009 kolmeks aastaks

Lisa 12 Seotud osapooled

(kroonides)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga	31.12.2010	31.12.2009
Juriidilisest isikust liikmete arv	110	106

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2010	2009
Arvestatud tasu	252 000	252 000

Lisa 13 Sündmused pärast bilansipäeva

1. jaanuaril 2011 ühines Eesti eurosooniga ja Eesti kroon (EEK) asendus euroga (EUR). Sellest tulenevalt konverteeris EMSL sellest kuupäevast alates oma raamatupidamisarvestuse eurodesse ning 2011. aasta ja järgnevaid finantsaruandeid hakatakse koostama eurodes. Võrdlusandmed konverteeritakse ametliku üleminekukursiga 15,6466 EEK/EUR.

Aruande digitaalallkirjad

Mittetulundusühing Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (registrikood: 80005069) 01.01.2010 - 31.12.2010 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
URMO KÜBAR	Juhatuse liige	18.05.2011

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Mittetulundusühing Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit nõukogule

Oleme auditeerinud kaasnevat MTÜ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31. detsember 2010 ning eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta tulemiaruanne, netovara muutuste aruanne ja rahavoogude aruanne, aastaaruande koostamisel kasutatud peamiste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Juhtkonna kohustus raamatupidamisaruannete osas

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ning õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti hea raamatupidamistava nõuetega ning sellise sisekontrollisüsteemi eest mida juhtkond peab vajalikuks, võimaldamaks raamatupidamise aastaaruande korrektset koostamist ja esitamist ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta.

Vandeauditori kohustus

Meie kohustuseks on avaldada auditi põhjal arvamust raamatupidamise aastaaruande kohta. Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (Eesti). Need standardid nõuavad, et me oleme vastavuses eetikanõuetega ning et me planeerime ja viime auditi läbi omandamiseks põhjendatud kindlustunde selle kohta, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

Audit hõlmab raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnaõtjate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali kogumiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Nende protseduuride hulk ja sisu sõltuvad vandeauditori otsustustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Asjakohaste auditi protseduuride kavandamiseks võtab vandeauditor nende riskihinnangute tegemisel arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja esitamiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse, juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ja raamatupidamise aastaaruande üldise esituslaadi hindamist.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Meie arvates kajastab kaasnev raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt MTÜ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit finantsseisundit seisuga 31. detsember 2010 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ivar Kiigemägi

Vandeauditori number 527

Ernst & Young Baltic AS

Audiitorettevõtja tegevusloa number 58

Rävala pst 4, 10143 Tallinn

18. mai 2011

Audiitorite digitaalallkirjad

Mittetulundusühing Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (registrikood: 80005069) 01.01.2010 - 31.12.2010 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
IVAR KIIGEMÄGI	Vandeaudiitor	18.05.2011

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Kodanikuõiguste kaitse ja eestkoste; teatud elanikegrupi huvide kaitse	94991	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6645077
E-posti aadress	info@ngo.ee
Veebilehe aadress	www.ngo.ee

